

IDĖJAI IR MINČIAI LENKIASI TECHNIKA

Rašyt. A. Barono kalba premijos įteikimo iškilnėse

Žmogus pašauktas būti optimistu. Jam duota žemėje nepersidaryti, kad galėtų liudėti. O to optimizmo didžiausias šaltinis yra laisvė. Ji reiškia ne vien galimybę turėti pasirinktinai įvairių materialinių gėrybių, bet tikroji laisvė yra galėti laisvai kurti. Gali mūsų tėvynę pradėti gyventi turtingiau negu mes, gali koks nors išradimas ekonominiis šuolis pakelti krašto gerovę ir nepaveikiamas aukštumas, tačiau, jei gyventojams nebūs suteikta teisė laisvai galvoti ir kurti, jie vistiek bus vergai.

Menas yra laisvas ir privalo būti bekompromisiškai laisvas, antraip jis nebūs vertė ir nustos amžinumo ir pirmiausia vertės. Iš čia ir kyla mūsų atsakomybė kraštui, kad mes tai laisvę panaudotume kūrybai, kuri gali būti dovana Lietuvai.

Kovojanči literatūra ir meniskumas

Lietuvių literatūra nuo pat jos pradžios buvo kovojanči literatūra. Tačiau šiandien kūrinio kovingumo charakteris yra jo meniskumas. Juo jis geresnis, juo ilgiau jis stovės pozicijoje už tautos laisvę.

Praeitis metų eilė, didžiausiosse lietuvių miestuose — kapinėse pagausės kryžių ir paminklų, tačiau visų kultūrinių vertybių palikimas garsiai kalbės liksiuose už tuos, kurie ten guli. Iškrūps modernūs batai, naujintilaitės mašinos atrodys kaip ratuotos dėžės, iškraipys kieta laiko ranka gražiausių vilų sienas ir geriausias kremas neuždažys veido raukšlų. Užels žolė vieta, kur praėjo piktas karvio koja ir ant buvusių dangoraižių griuvėsių auga piktybių, bet dvasinėm vertybėm iškelts Lietuvos vardas paliks kaip spindinti žvaigždė virš laiko ribos. Knogos bibliotekose, paveikslai muziejuose, plokštelės ir gaidos tebedalyvaus aktyvioji kovoj už lietuvių vardo iškilimą. Nebūtina, kad stebintume kiekvieną kūrinį pasauli, bet ir mažytė knyga ir mažytis žmogus gali būti didelis centas ir ne toks jau genialus paveikslas, kurio negriebia New Yorko ar Paryžiaus muziejai, ar harmonizuota laudies dainelė ir tiems dalykams sukurti suaukotos sumos yra daugiau ar mažiau vertingas turtas ir tą aruodą, kur mes skiriame mūsų didvyrių ir šventųjų žemei Lietuvai.

Idėjai ir minčiai lenkias technika

Tos dvasinės vertybės, lygiai kaip ir materialinės, kurios padeda dvasinėms atsirasti, tebėra svarbios ir šiame sprausminių lėktuvų amžiuje. Idėjai ir minčiai lenkias technika, o kur ji nesilenkia, ji pralaimi. Šiandien Amerika pirmiausia technikoje yra visuotiniškai rusiškai bolševizmo, nešančio apgaulingą idėją, nes ir šiame, rodo, labai materialistiniame amžiuje, žmogus vistiek labiau pasiryžęs galvą guldyti už mintį, kaip už šaldytuvą.

Kodėl menininkas kuria, būtų sunku atsakyti lygiai taip, kaip sunku atsakyti, kodėl paukščiai skrenda į pietus ir grįžta. Sunku pasakyti, kodėl menininkas šaukia vienišas jūroje, kad ji

visi girdėtų, ir tačiau paliktu vieną. Ne tai svarbu suprasti, bet svarbu kad tų šaukiančių būtų, kad besinaudojant laisve ir aukštu standartu testume mūsų liaudies dainų, rūpintojų, drožėjų ir kitų kūrybinę nuotaką, kad mes testume tas tradicijas ir didintume tą turta, kuriuo ir šiandien didžiuojamės pasauliui parodose, scenose ir šokių estradose.

Lietuvius pašauktas kovoti ir kurti

Visko, ką mes čia sukuriame, atėjus prisikėlimo valandai, vertė pakils šimteriopai, nes staiga lietuvių tauta pasijus apnuoginta ir apvogta, kadangi kolikišm ir kompartinėm temom kurti meno kūriniai nustos vertės pačią pirmą režimo griuvimo dieną, kaip prarado vertę tūkstančiai kūrinių, garbinusių Stalina, kai jis buvo kito diktatoriaus suniekintas.

Gali pasitaikyti, kad vergas gali būti geriau aprūpintas už laisvąjį. Materija čia neturi reikšmės, šitose piktos ir gėrio varžybose. Pagrindinė esmė yra laisvai galėti kurti laikui atsparias vertybes, kurios yra žmogaus pagrindinė laisvės išraiška. Mūsų pareiga ta laisvę ir demokratija naudoti ligi paskutinio cento ir paskutinio atšikvėpimo. Tam mes čia esame.

Gera pastebėti, kad šiandien, šios šventės metu, meninė dailė, išskyrus gerbiama akompaniatorių, atlieka visi, kurie augo fiziškai arba kūrybiškai jau tremtyje. Mažai kas Lietuvoje žinojo šios dienos solistus, aktorius arba patį knygos autorių. Visa tai jau tremties produktas, išaugęs demokratiško krašto kultūringoj lietuvių visuomenėje, kuri tas kuriančių pastangas rėmė. Ir todėl tai lietuvių visuomenės priklausoma padėka, kaip mokančiai daugiau ar mažiau vykusias vertybes priimti. Be jos tremties menininko augimas būtų daug problematiškesnis. Iš antros pusės, lietuvis turi išsilaisvinti iš šimtmečių jį slėgusio menkavertiskumo komplekso, kad jis moka tik kentėti. Lietuvis turi suprasti, kad jis pašauktas kovoti ir kurti. Ir tai yra pakankamai pakili estrada išdidžiam šauksmui.

Daugiau pūslėtų, negu glamonėjančių rankų

Kalbėdamas apie savo premijuotą knygą, kurią skaitytojai "Draugo" puslapiuose matys keletą mėnesių, pastebiu, kad joje bus daugiau pūslėtų negu glamonėjančių rankų ir daugiau šurkštumo, kaip melinio sentimentų. Knyga, kurios fikcija yra atremta į tikrovę, yra gimusi jau prieš keliolika metų. Užrašus laikiau tuos ilgus metus ir tik užpėnai juos panaudojau, kad galėčiau perversi tą formą, kokioj dabar yra, kad po daug laiko, kuris išlygina džiaugsmą ir neapykantą, galėčiau perteikti žmogaus didumą ir menkystę, kiek mano ribotom žėgom tai buvo įmanoma.

Tokios literatūros, pradedant jau 1948 m. Vokietijoje pasirodžiusiu Theodor Pliever romanu "Stalingradas" ir baigiant paskutiniomis šiame krašte pasirodžiusiais kūriniiais, vokiečiai, prancūzai, anglai, amerikiečiai ir kitos tautos turi šimtus pavadinimų. Ir savo romane no-

Faustas Kirša

PAVASARIS

Šilima pakvipo oras,
Pavasaris pabunda.
Per dangų paukščių voras
Pabėrė žiemai bado skundą.

Jau peikių juoda maura
Žalia viksa prakirto,
Net vilkas meta gaurę,
Net grumstas ant vagos nuvirta.

Žili sienojai rūmų
Smalos laisais prisirpo.
Per žavintį ramumą
Kvepėjimas kaip gyvas virpa.

Ne tik kaimai, — ir miestai
Prieš saulę tiesia sienas.
Kalnuos ledų pasėstai
Susmuko ant pavasarienos.

Ir šlužas nebemiega,
Ir gandrai lizdą varto,
Ir geležis ne sniegą,
Bet duonai juodėmį prakarta.

rėjau parodyti, kad lietuviai, kurie yra čia ar kitur, neatsisėdo iš karto į minkštas kėdes, bet jie, atsidūrę šio šimtmečio pasaulio pasiutimo replės, pergyveno daugiau negu kiti. Rašydamas stengiausi, kad grubumas ir neapykanta būtų neslegia, skaidrus ir humoristiški, bet svarbiausia, kad visa būtų literatūriška. Ar man tai pavyko, galės tarti skaitytojas, perskaitęs knygą.

Kūrėjų ir kūrybą remiančių ansamblis

Dėkodamas mecenatams Morris B. Sachs, Bolui Palutisui ir visiems, kurie eina jų pėdomis, tikiu, kad mūsų tautos vieningas, kūrėjų ir kūrybą remiančių ansamblis, padės iškelti lietuvių vardą, atsparų laiko dantims ir dūžiams. Ir tas mūsų laisvėje esančių gyvastingumas bus mūsų tremtinės egzistencijos įprasminimas. Tai bus mūsų patiseišinimas, prieš tegu ne nuogą, tegu ir pavalgusią, bet neturincią laisvės mąstyti ir kurti lietuvių tautą.

Mūsų pastangos yra išsilaisvinti ne dingstančiais masėse, bet išsiskiriančiu vienalyčiu tautiniu vienumu. "Iron Mountain News" laikraštyje kritikas Mark Warren, recenzuodamas lietuvių knygą, išleista angliškai, pasakė: "Yra laimė, kad Amerika gali turėti tokių piliečių kaip šitie lietuviai". Toks yra amerikiečio žodis, o mūsų pavergto tautiečio žodis yra kitoks. Jis pro melo ir prievartos uždangą šaukia: gerai, kad mūsų tautos vaikai turta panaudoja kovai prieš dvasios ir kūno pančius, gerai, kad jie išnaudoja laisvę ir tuo pačiu tremtį kūrybai, ne betiksliam, bet prasmingam buvimui pačia aukščiausia šio žodžio prasme.

• Dail. Antanas Rūkštelė persikėlė į nuosavus namus 3549 W. 66 pl., Chicago 29, Ill. Telefonas tas pats: REpublic 7-9478.

Antanas Rūkštelė

Praeitis

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Jonas Genys gavo daktaro laipsnį. Yra gimęs Mariampolės vink., Pakruojos vlsė., Šiaulių apskr. Linkuvoje baigė gimnaziją ir Šiaulių Mokytojų Kursus; Vokietijoje — Goettingeno Universiteto Miškų Mokslų Fakultetą, įsigydamas diplomuoto miškininko laipsnį. JAV lankė Michigan Valst. Universitetą, kur įgijo filosofijos daktaro laipsnį. Michigan Universitete trejus metus buvo miškų genetikos profesoriaus asistentu. Dabar dirba instruktorium Agrikultūros Kolegijoj, Wisconsin universitete, Madison.

Laikė doktorato studijų buvo priimtas į Si Sigma Pi — Amerikos miškininkų garbės fraternitą, gavo Caroline Fox Tyrimų Fondo stipendiją. Priklauso — Amerikos Miškininkų Sąjungai, Lietuvių Mišk. Sąjungai Išeivijoj, Amerikos Draugijai Ugdyti Mokslus, Lietuvių Profesorių Draugijai.

Dr. Jono Genio pasirinktoji mokslo šaka — miškų genetika — šiais laikais yra vienas iš moderniausių mokslų, labai aktualiai miškininkystės srityje. Jo disertacijos santrauka — "Europinio maumedžio populiacija" talpinama mišk. žurnale — "Girių Aidas" 18—19 nm., kuris pasirodys š. m. vasario mėn. pabaigoje. Disertacinį darbą galima įsigyti parašius laišku: Dr. H. i. Baldwin, Forestry and Recreation, Commission, Concord, New Hampshire (U. S. A.). Dr. Jonas Genys yra rūpestingas patriotas, 35 m. amžiaus.

• Prof. Vlado Mačio mirties 25 m. sukaktis bus rytoj: mirė 1936 m. vasario 12 d. Kaune, eidamas 69 metus. Buvo suvalkiejis, gimnaziją ėjo Mariampolėje, teisės mokslus 1889 m. baigė Maskvoje. 1918 m. buvo paskirtas Kauno apygardos teismo pirmininku, vėliau — Teisingumo ministerijos juriskonsultu. Buvo narys Steigiamojo Seimo Rinkimų Įstatymui Paruošimo komisijos, Steigiamojo Seimo Vyr. Rinkimų komisijos narys, civilinio proceso ir civilinės teisės profesorius. Spaudoje pradėjo bendradarbiauti dar nuo spaudos draudimo laiko. Bendradarbiavęs "Šviesoje", "Dieninėje", "Varpe", "Teisėje", "Teisės Fakulteto Darbuose".

Atskirais leidiniais išėjo: "Civilinio proceso paskaitos", "Socialinio teisių mokslo tikslas ir mūsų žemės reformos įstatymas", "Pasimokykime ir juokdamiesi", "Apie teismo kandidatų ir advokatų pasirošimą", "Apie šeimos santvarką ir moterų teises senovėje" ir kt.

• Dr. William R. Schmalstieg, studijavęs baltų ir slavų k. Pensilvanijos Univ., Philadelphiaje, pas prof. dr. A. Salį ir parašęs disertaciją apie senosius slavų k. skolinius lietuvių k., šiuo metu yra kalbų katedros vedėjas Lafayette College, Easton, Pa. Jis JAV įvairiuose kalbų mokslo žurnaluose laikas nuo laiko aptaria lietuvių k. liečiančius veikalus, o šiuo metu verčia į anglų k. J. Endzelyno labai svarbų baltų kalbotyros darbą apie baltų kalbos garsus ir jų formas; knygą yra pasišovusi išleisti viena amerikiečių mokslo veikalų leidykla.

• Vytautas Zalatorius Chicago universitete ruošiasi magistro laipsniui; rašo studiją apie šaltojo karo ir tautinių mažumų įtaką į JAV užsienio politiką; savo studijoje pagrindiniu tautinių mažumų pavyzdžiu ima lietuvių politiką. Studija bus apie 100 pusl. Numatoma, kad magistro laipsnį gaus šių mokslo metų pabaigoje.

• Atsiminimus apie Kazį Binčį, kaip kūrėją ir žmogų, "Užuo lankos" žurnale rašo Stasys Pilka. Žurnalas gausiai iliustruojamas, stengiasi plačiau apimti lietuvių kultūrinę apraišką.

• Studentų sąmokslai Vilniuj. Lenkų Wrocławiu perkrikštintame Breslau išėjo antra laida Alinos Witkowskos suredaguoto "Wybor pism filomatow: Konspiracje studenckie w Wilnie, 1817—1823". Čia laiskai ir dokumentai Vilniaus universitetui gyvavusios Filomatų draugijos. Vienu jos žymiausių narių kai kurį laiką buvo poetas Adomas Mickevičius, kuris vėliau visą grupę įamžino veikalė "Dziady". Draugiją suorganizavo jauni, romantiškai nusiteikę ir rimtesnio pobūdžio studentai, kuriems nepatiko savo "senių" nuotaikos, žemas to meto visuomenės ir jaunimo apšvietos laipsnis, nekoks daugelio studentų dvasinis lygis ir okupuotos tėvynės politinės sąlygos.

Netrukus draugija pasidarė stiprus demokratijos ir tautos išlaisvinimo siekių klubas. Caro policija susekė ir išardė. Tuo metu visoje Europoje jaunimo rateliuose siautė troškulys savę tobulinti, šviesti, dvasioje atsinaujinti ir siekti tautiškai — demokratinį valdymose santvarkų. Filomatų draugija buvo įdomus pavyzdys šio bendro europinio sąjūdžio Vilniuje. Laiskai pavaizduoja jų mintis ir nuotaikas. Veikalė pridėta visų narių pavardės, ir žymesniųjų biografijos. Be to, duodama ir istorinis tų laikų įvertinimas. Nors galvota apie bendrą Lietuvos — Lenkijos valstybės atgavimą, sąjūdis, visgi, įdomus kaip pavyzdys Lietuvos sostinės Vilniaus universitetinio jaunimo (daugumoje bajoriško) posūkis siekti demokratijos ir laisvės (V. S.).

• Bronės Jameikienės kūrybą gražiai įvertino David G. Asherman laikrašty "The Honolulu Advertiser TV Weekly" (1960. XII. 25). Pažymi, kad parodoje išstatyti mūsų dailininkės vitražai "Trys išminčiai" ir "Žilvinas, žalių karalius". Abiemis jais daug stebėjosi paryžiečiai ir ekspertai. Suglaustai duodama Br. Jameikienės biografija, pažymint, kad jos brolis yra išvežtas į Sibirą, aprašomas jos kelias iš tremties į JAV ir čia Chicago Institute gautieji bakalaureato ir magistro laipsniai, begilinant meno studijas. Patyrusi, kad Havajų universitete gerai patatytos rytų meno studijos, ji nuvyko ten, ir būdama asistentė meno departamente, rašo studiją, kad gautų magistrės laipsnį Tolimųjų Rytų meno srityje. Prie šio D. Asherman straipsnio pridėtos mūsų dailininkės ir jos "Tryjų išminčių" nuotraukos.

• Dr. J. Balio paruoštosiomis "Lietuvių Dainomis Amerikoje", kurias išleido Lietuvių Enciklopedijos leidykla, susidomėjo JAV ir kitų kraštų universitetų bibliotekos. Paskutiniu metu jas užsakė Šveicarijos univ. ir mokslo įstaigos, Yale, Columbia, Kalifornijos Univ. Šį dainų rinkinį itin įvertino E. Seemann (Zeitschrift fuer Volkskunde 1960), o dabar J. B. Rudnickij (Midwest Folklore X:3 1960).

• M. Markulio, J. Melulio, A. Rūkštelės, J. Tamoliūno, J. Vaičalio ir Vl. Vijeikio kūrinių visą vasario mėnesį bus išstatyti miesto bibliotekos auditorijos salėje 61 pl. ir Kedzie ave. kampas, Chicagoje. Ten pat yra ir lietuvių liaudies meno skyrius.

• Liet. inžinierių ir architektų metraštis ruošiamas spaudai, bet sunkus ir sudėtingas metrašio redagavimo darbas užsietės dėl šių priežasčių: a) liekamo laisvo laiko tam darbiui dirbti stoka, b) gausūs susirašinėjimai ir leidiniui lėšų rinkimas, c) sunkus reikalingos medžiagos rinkimas iš įvairiausių turimų bei bibliotekose esančių leidinių ir iš Kolegų inžinierių, gyvenančių visame pasaulyje, d) susilpnėjusi redaktoriaus sveikata po sunkios (1955 m.) ligos ir dabar jau 3 mėnesius besitęsianti kita įkyriai varginanti liga.

Šiuo metu redaguojamos liksios ir sudėtingiausios apžvalgos apie Lietuvos statybą bei architektūrą ir susisiekimą bei energiją, išryškinant inžinierių ir architektų profesinę veiklą. Reikalinga medžiaga šioms apžvalgoms labai sunkiai pavyko surinkti tik pereinamųjų metų pabaigoje.

Iš viso gi, veikalas apimtį sudaro 10 įvairių inžinerijos sričių stambios apžvalgos. Darbas toliau tęsiamas liekamu poilsio laiku — vakarais, savaitgaliais ir atostogų metu — kiek sveikata ir jėgos leidžia. (K. Krulikas)

• Lietuvių novelės ispaniškai? Londono The Times Literary Supplement — penkų milijonų tiražo laikraštis — įsidėdėjo ilgoką ir gana palankią recenziją apie "Selected Lithuanian Short Stories", lietuvių novelių angliskai. Laikraščio recenzentas pasidžiaugia knyga apskritai, pamini Krėbį ir Grusą kaip gražiausius kūrinių autorius, pasako komplimentą Landsbergiui, papeikia Bilūnui. Bendra recenzijos išvada gera — šviežumas, paprastumas, jėga. Kadangi laikraštis paplėtęs visame pasaulyje, tai po tokios recenzijos užsakymų ateina iš visų pasaulio kraštų: Daroma pastanga, kad "Selected Lithuanian Short Stories" pasirodytų ispanų kalba.

• Domisi lietuvių pasakomis. Stepo Zobarsko paruoštą lietuvių pasakų rinkinį angliskai "Lithuanian Folk Tales" gražiai pamini recenzentas Mark Warren "Iron Mountain" (Michi) laikraštyje, sausio 27 d. laidoje. Recenzentas teigia, kad pasakos yra tinkančios suaugusiems ir mažiems ir kai kurias pasakas ypač išskiria kaip labai gražias. Taip pat labai džiaugiasi Ados Korsakaitės iliustracijomis. Recenzentas išsitaria, kad Amerikai garbė, jog joje gyvena tokie piliečiai, kaip lietuviai.

• Henrikio Nagio eilėraščių rinkinys "Mėlynas sniegas" jau išėjo iš spaudos. Išleido Lietuvių Enciklopedijos leidykla So. Bostone. Knyga turi 87 puslapius. Eilėraščiai apima kūrybos dešimtmetį: 1951—1960 metus, padalinti skyriais: Mėlynas sniegas, Piešiniai ant sniego, Piešiniai ant pelėnų, Devyni žemės veidai, Devyni brolių veidai, Viršelį ir titulinis puslapis piešė dail. Algirdas Kurasas. Išspausdinta 500 egz. Kaina \$2.

• "Tėvės Aids" kalendorius išleistas Australijoje: sieninis, vieno lapo, spausdinta iš abiejų lėno pusų, duodami krikščioniškieji ir tautiniai vardai.

• V. Krėvės "Raganių" Ra-faelis Sealy Londone verčia į anglų kalbą.

• Dr. H. Montvilienė dalyva-vu matematikų suvažiavime Washingtone.

NUODĖMINGA PRAEITIS

Filmas "Go naked in the world"

ALF RUTA, W. Hollywood, Calif.

Amerikietis romanistas Tom Chamales antrame romane (pirmas — "Never so few") prasiplėkia su šiuo dienu mada: virš visko iškelti seksualumą, taip vadinamą meilę. Tai dramatinė meilės istorija "Go naked in the world", kuri MGM paversta menišku filmu. Ir gerai, kad autorius prasiplėkė su mada. Jo romanas, ir drauge filmas, liko daug natūralesnis, psichologiškesnis, nekalbant jau apie pedagogiškumą.

Guilietta (Gina Lollobrigida) yra žavi moteris. Visi vyrai aplink ją sukiojasi. Jai pamato Nick (Anthony Franciosa), kaktis grįžęs iš kariuomenės, ir ją susižavi. Nick jau patyręs, moka prieti prie moterų. Jis užkalbina Guilietta, ją palydi iš naktinio klubo, klausinėja apie jos praeitį, skiria tolimesnius pasimatymus. Iš pradžių Guilietta erzina jauną vyrą. Paskui Nick tai pradeda nejuokais patikti. Tada ji visomis jėgomis stumia jį nuo savęs: neatsako jį jo skambinimams, slėpiasi, bėga nuo jo ir įsiveržiamas vėl į jos viešbutį, atvirai pasako, kad nesibravė ir jos gyvenime, kad jie negali būti draugais, kad tai esą neįmanoma.

Nick, milijonieriaus sūnus, negali pinigų nei laiko. Kad tik tos moters meilę laimėtų. Nick tėvas, populiarius turtuolis, ateivis iš Graikijos, vaikus nori auklėti senoviskai ir europietiskai. Pirmieji aktorius Ernest Borgnine sukuria puikų tėvo tipą. Pete Stratton (Ernest Borgnine) jau numatęs vienturčiui sūnui savo turtingo drango dukterį, net skiria jį pasimatymams. Nick atvirai stoja su tėvu į kovą. Švaisto tėvo pinigų, bet visiškai jo neklusos. Jo esąs gyvenimas, jo meilė, jo valia.

Tėvas užsiunta, kai Nick atsiveža savo mylimąją į namus, į šeimos šventę. Pasirodo, kad Nick mylima Guilietta yra pusės miesto vyrų pažįstama, laisva moteris, kuriai yra šimtiniai nuosėdės net ir pats Nick tėvas. Žinoma, tėvas visomis priemonėmis mėgina Nick nuo tos moters atplėšti. Nick, sužinojęs žiauriai tiesą, mėgina Guilietta niekinti ir ją nusikratyti bet ne taip lengva nusiplauti rankas, kaip jas susitepti. Jis girtauja, miega pigiame viešbutyje, nieko nemotyti. Jis keikia savo likimą ir tą moterį, kuri įsivėgė giliai į vidų, bet kuri susitepusi. Tokios Nick mylėti nenori. Mylėti nenori, bet užmiršti negali. Tėvo užuojauta ir kvietimas namo jį tik erzina. Jis kovos su savim, bet meilė vėl jį gražina prie tos moters. Ar Guilietta laiminga, laimėjusi jauną, šaunus, padarus milijonieriaus sūnus meilę? Ne, ji dar nelaimingesnė.

Ji pažįsta vyrus, ji pasako daug karčios tiesos apie juos, ji nekencia vyrų. Bet Nick yra kitoks. Iš pat pradžių jį pamilo tą atvirą, malonų jaunuolį, užtat ir stūmė jį nuo savęs, nes žinojo, kad neverta jo. Žinojo, kad savo suteptu kūnu ir užkrėsta siela ji negali Nick padaryti laimingą. Bet Nick prie jos grįžta, nors ir žino visą tiesą, nors pats buvo ją paniekinęs, metęs jai pinigais į veidą, ją mušęs. Jis grįžta ir maldauja, kad ji užmirštų savo praeitį ir būtų jo žmona, būtų jo draugė, būtų jo vieno.

Guilietta visą gyvenimą buvo apie tokį momentą svajojusi. Ir trumpam ją sužibė viltis, kad, gal būtų, ji gali prisikelti iš praeitį, gali apsisvalyti ir dar būti tikrai laiminga. Jie abu stengiasi tą viltį palaikyti. Bet ar įmanoma? Ne! Kur jie pasirodo, visur Guilietta vyrų pažįstama, visų dviprasmiški žvilgsniai ją persekioja, o Nick neramina pavydas, gėda ir baimė, kad jo mylimoji gali vėl nuslysti į praeitį.

Ar toks gyvenimas įmanomas? Ne, Guilietta pamato, kad ne. Ji gerai pažįsta gyvenimą, pažįsta žmones. Ne. Kaip ji benorėtų apsisvalyti, kaip ji besistengtų Nick mylėti ir jam būti gera. Ne, ji niekad nebegeitų prapti prie geros draugės, prie švarios šeimos, tokios, kokia yra Pete Stratton šeima. Jiegiu jie ir atsitolintų nuo visų, jei gyventų visiškai vieni, vistiek jie susitinka vyrų, o vėrai ją palydi žvilgsniais, o tie žvilgsniai erzina Nick, ir prisimena praeitį, ir taip toliau, ir tain toliau. Guilietta įsitikinusi, kad nuodėminga praeitis neištrinama; nuodėmė sutepa neįvismia; nuodėmė glūdi išėda į žmogaus sielą, į jo vidų, visa ji persunkia: kas buvo perpiltas juodu rašalu, niekad nebebus visiškai baltas. Guilietta supranta, kad ją gali nuplauti vien tik mirtis. Ir ji miršta. Nusiskandina.

Gina Lollobrigida vykusiai perduoda dramatinį Guiliettos išgyvenimus. Gražiame veide pamatai tikra vidinė skausmas. Matai, rodos, ir visą tą dailų kūną kenčiantį, nevien sielą. Tikroji meilė nori prikelti, bet nuodėmė traukia žemyn.

Filme (nei, atrodo, Chamales romane) nėra religinio momento. Galėjo būti vykusios tos dramatinės meilės pabaiga; ten, kur Guilietta numeta savo prabangius drabužius ir užsideda kuklią baltą suknelę, eina basas vandenyno pakrante, atrodo, štai ji eis kur nuosaliau ir pradės dirbti juoda darba, kaip kaimietė, ir gyvens niekieno nežinoma, nepastebima, bet rami viduje, užsidirbdama doru būdu sau duoną. Ir, gal būtų, po keletrių metų atgailojimo, ją atrastų Nick ar kitas jaunas vyras, gal pamils ir galės laimingai su ja gyventi. Bet čia nėra atgailos, nėra maldos, nei vilties Dievuje. Čia tėra nuodėmingas gyvenimas ir mirtis, iš to purvino gyvenimo išsivadavimas.

Kuo filmas realus ir teisingas? Pagal šiuo dienu madą yra nemažai filmų ir romanų, kur

vaizduojama, kad meilė išvaduoja, nuplauna, nušvarina, ir nusikaltėlis gali gyventi gražiai ir laimingai. O šiame filme, trims labai gabiems aktoriams (Lollobrigida, Franciosa ir Borgnine) parodant visą vidaus dramą, visas kovas ir pastangas, išvada reali: praeities neištrinsi. Ta prasme filmas ne tik malonus pasižiūrėti estetiniu atžvilgiu, bet ir naudingas priminimas neatsargioms plaštakoms, kad amžiams nenusiviltų sparnų.

Puikūs Meksikos (Acapulco) vaizdai.

Susidomėjimas šv. Pranciška Saleziečiu

Žinomas rašytojas, mintytojas Michael de la Bedovere davė naują šv. Pranciška Saleziečio biografiją pavadinant: "Francisco de Sales". Išleido Harper, kainą \$4. Biografija parašyta gyvai, perpinta faktais ir citatėmis. Aprašo vizitinių ordino ikūrimą, vyskupavimą Genevoje, pasiaukojimą, intelektualinius laimėjimus, pabrėždamas, kad tai rašytojų ir laikraštininkų globėjas.

Atskiru leidiniu pasirodė šv. Pranciška Salesiečio laiška, rašyti įvairiems asmenims ir įvairioms progoms. Leidinį paruošė britų mokslininkė Elisabeth Stopp. Knyga pavadinama "St. Francis De Sales: Selected Letters". Išleido Harper, \$5. Čia duodami šv. Pranciška Sales 125 laiška.

Geriausia priemonė gerai pradėti kiekvieną dieną yra nubudus mąstyti, ar nebūtų galima šiandien nors vienam žmogui džiaugsmo atnešti.

— Fr. Nietzsche

MOVING

A. BENIULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervedimus iš tolimų ir artimų atstumų.
Tel. RE 7-7083

GRADINSKAS

J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV, RADIAL, HI-FI, VIDEOTAI
Pardavimas-taisyimas. Sek. uždaryta

Už investavimo są-tas mokam

Už paprastas santaupas mokam 4% 4 1/2%

District Savings su malonumu praneša naują aukštą dividendą, mokamą už paprastas santaupas nuo 1961 m. sausio 1-o dienos, o už investavimo sąskaitas ir toliau mokės 4 1/2%.

Taupytojas duodame dovana — 8 gabalų kėpinio indų setą — atidarant naują sąskaitą su \$200 ar daugiau arba pridėjant \$200 ar daugiau turimoje sąskaitoje — iki 1961 m. vasario 28-os dienos.

DISTRICT SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

3430 SO. HALSTED ST. CHICAGO 9, ILL. CLIFFSIDE 4-0104

Albert J. Ankers, Prezidentas

VALANDOS: Pirmadienį, antradienį, nuo 9 iki 4, trečiadienį, ketvirtadienį, penktadienį, nuo 9 iki 8 vak., o šeštadienį, nuo 9 iki 1 val.

TAUPLYKITE LIETUVIŲ SOSTINĖS CENTRE CHICAGO SAVINGS B-VĖJE

Pasidėkite santaupas į apdraustą, tvirtą finansinę įstaigą, visais atžvilgiais išbandytą per pastaruosius 36 metus. Negalėsite rasti patogesnės ir pelningesnės vietos. Puikiai išrengimai, aukšti dividendai. Atidara tris vakarus savaitėje. Du dideli kiemai automobiliams pasistatyti.

Nemokamai teikiame daug pelningų patarimų.

KVIECIAME Į

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Ave. Chicago 36, Illinois
GRovehill 6-7575

ATDARA: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.

Ilgiausiai išsilaikęs vaidinimas. Aktoriai muzikinio sešos veikalo "The Threepenny Opera", nusifotografavę atžymint 2,249 pastatymą New York'e. Tai ilgiausiai JAV scenoje išsilaikęs vaidinimas. Dvi aktorės iš šios grupės dalyvauja šiame pastatyme nuo pat pradžių, per visus šešerius metus.

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Antanas Šantaras pereitą trečiadienį atšventė 50 metų amžiaus sukaktį. Gimęs 1911 m. vasario 8 d. Plaštakos km., Ukmergės apskr. Baigęs Ukmergės gimnaziją, pradėjo studijuoti matematiką Vytauto Did. universitete, vėliau persikėlė į Dotnuvos Žemės ūkio akademiją, kurią baigęs dirbo pienininkystės srityje. Studentu būdamas rašė "Laikę", ilgesnį laiką redaguodamas politines apžvalgas ir informaciją. Dabar bendradarbiauja "Drauge" (pereinamais metais buvo Draugo Bendradarbių klubo valdybos sek.) ir "Dirvoje". Rašo daugiausia visuomeninėmis temomis, yra vertęs ir grožinių raštų. Pasirašo pavarde, inicialais ir A. Ryčio slapyvardžiu. Dalyvauja visuomeninėje veikloje, ypač L. Bendruomenėje ir Agromų s-goje. Argentinoje buvo Pavergtųjų Tautų sąjūdyje lietuvių įgaliotinis ir delegacijos sekretorius.

• Vytas J. Jonynas yra pakviestas Audubon Artists, Fifth Ave., New York, žymios dailininkų draugijos, jų nariams ir visuomenei parodemonstruoti savąjį medžio raižinių techniką. Jonynas laikomas vienas iš geriausių šios srities menininkų.

• Bostoniško dail. Viktoro Vizgirdos tapybos ir vitražų paroda Almaso Galerijoje, 77 Stearns Rd., Great Neck, N. Y., turėjusi įvykti vasario 5—17, dėl rytinės valstijos sausios pūgos, buvo atidėta sekančiam savaitgaliiui. Atidarymas įvyks vasario 12 dieną sekadienį, 2 val. po pietų. Almas Galerija netrukus atidaro savo skyrių New York'e, 925 Madison Avenue, prie 73 gatvės. Šio skyriaus vedėju ir partneriu bus architektas Jurgis Mačiūnas. (alm)

• Telesforo Valiaus, Toronte gyvenančio vieno vadovaujančių lietuvių grafikų apžvalginę parodą įvyks Bibliotekos Parodų salės 5. m. kovo 1 — kovo 13 dienomis. (alm)

Dail. T. Valius sutiko Šv. Jono Kr. liet. parapijai Toronte sukurti monstranciją lietuviškais motyvais.

P. ŠILEIKIS, O. P.

Ortopedijos, Protezės, Aparatų-Protezės, Med. bandai. Spec. pagalba kojomis (Arch Supports) ir t.t.

Val. 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.

ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.

2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.

Tel. PROspect 6-5084

DR. J. IR K. AGLINSKAI

GYDYTOJAI IR CHIRURGAJ

5450 So. Kedzie Ave.

Pirmą ligoninę pagal sutartimą.

Dvi valandos skambinti telefonu.

HEMlock 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p. p. kasdien išskyrus trečiadienį, šeštadienį.

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSIŲ, NOSIŲ IR GERKLIO LIGOS

PRITAIKO AKINIUS

6322 South Western Avenue

Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniais 10-11 val. Trečiadienį, uždaryta. Kiti laikai susitarimu.

Ofiso telefonas FR 8-3228

Rez. tel. WALbrook 6-5076

DR. VL. BLAZYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS

4701 South Damen Avenue

Gampus 47-tes ir Damen Ave.

Val. kasdien nuo 9-12 val. vak. Šešt. 2-4 val. vak.

Trečiadienį, ir kitu laiku pagal sutartį.

Ofiso tel. LAfayette 6-5048

Rez. WALbrook 6-5048

DR. C. K. BOBELIS

Intakty ir slaugos tarybų chirurgija

Tel. PROspect 6-1708

2800 W. 63rd St., Chicago, Ill.

Oakley Medical Arts Bldg.

arba

484 Algona Ave., Elgin, Illinois

Tel. OWen 6-0635

Valandos pagal sutartimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. HE 4-5834

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2454 West 71st Street

Val. Pirm., ketv., penkt. 1-4 ir 7-9

Antr. 1-6, treči. ir šešt. pagal sutartį.

Sekm. uždaryta.

Tel. ofiso HE 4-5766; Rez. HI 6-5336

DR. S. IR M. BUDRYS

GYDYTOJAI IR CHIRURGAJ

(Bendra praktika ir Alergija.)

2709 West 51st Street

Valandos: pirm., antr., ketv., penkt. 2-9 val. vak.; šeštadienį, 10-12 val.

Ligonius priima pagal sutartimą

DR. J. G. BYLA-BYLAITIS

Nervų-Smagonų Ligos, Chirurgo

OAKLEY MEDICAL BLDG.

2300 West 51st Street

Valandos: šeštadienį, antradienį, ketv., penkt. 6-9 val.

Neatsiliepia skambinti

PROspect 6-1798

DR. Z. DANILEVIČIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Spec. vidaus ligos

Tel. ofiso — REPUBLIC 7-4900

namu — GROvehill 6-8161

Persikėlė į naują ofisą

2858 West 63rd Street

FRANCISCO MEDICAL CENTER

Priima tik pagal apointmentą.

• Romas Viesulas, vienas iš aktyviausių lietuvių menininkų išeivijoje, buvo pakviestas su rinkiniais amerikiečių dailininkais dalyvauti Penssylvanijos Akademijos metinėje parodoje, kuri skiriama grafikai, akvarelei ir piešiniams. Tai viena iš aukšto lygio dailės parodų. Kvietiniai dailininkai, kurie praėjo be juri komisijos, yra išstatyti atskirose patalpose nuo kitų 335 dailininkų, kurių kūrinius parodai atrinko juri komisija.

Jo vienas iš tobuliausių grafikos darbų "Šauksmas", sukurtas Paryžiuje su "Dainų" rinkiniu buvo nupirktas Fleishers Fondo ir padovanotas Philadelphia Meno Muziejaus grafikos kolekcijai. (alm)

• Dr. Milda Budrienė dalyvavo alergijos specialistų suvaizyme Washington, D. C.; buvo suvažiavę apie 900 gydytojų.

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Akuterija ir moterų ligos

4157 Archer Avenue

Ofiso val.: nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 v. vak. Šeštadieniais nuo 2-4 v. popiet.

Trečiadieniais pagal sutartį.

Ofiso tel. VIRginia 7-0036

Rezidencijos tel. BEverly 6-8244

Rez. GI 8-0878 Rez. HE 6-1670

Dr. Elnis Dr. Balukas

DR. W. M. EISIN-EISINAS

DR. K. G. BALUKAS

AKUTERIJAI IR MOTERŲ LIGOS

6152 S. Kedzie Ave. WA 5-2970

Valandos pagal sutartimą

Jei neatsiliepia skambinti MI 3-0000

Ofiso tel. HE 4-1414, Rez. RE 7-0887

DR. B. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė akuterija ir moterų ligos

2454 West 71st Street

(71-tes ir Campbell Ave. kampas)

Val.: kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak.

Šeštadieniais 1-4 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. GARUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Vidaus ir vaikų ligos

2737 West 71st St.

Val.: kasdien nuo 6-8 val. vakaro

Šeštadieniais nuo 12:30 — 2:30 val. p. p.

Treči. ir kitu laiku tik sutarimu.

Tel. ofiso ir rez. WA 5-2017

Ligonius priima pagal sutartimą.

Ofiso tel. HE 4-7007.

Namų rez. tel. PROspect 6-9081

DR. JANINA JAKSEVIČIUS

(JOKIA)

GYDYTOJA IR CHIRURGE

VAIKŲ LIGOS

2856 West 63rd Street

Val.: Pirmadienį, antradienį, ketv., penkt. 10-12 ir 4-7 val.

Šešt. nuo 1 iki 4. Kitu laiku tik sutarimu.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7373

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3944 West 63rd Street

Val. kasdien nuo 1 — 4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį, ir šeštadienį uždaryta

Telefonas: GROvehill 6-1506

DR. ALDONA JUŠKA

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE

PRITAIKO AKINIUS

2422 W. Marquette Road

Valandos: 9-12 ir 7-9 v. vak. pagal sutartimą, išskyrus trečiadienius.

Ofiso ir buto tel. OLympic 3-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Kasdien 10-12 ir 4-7. Treči. ir šešt. tik 10-12.

Tel.: REliance 5-1611

DR. WALTER J. KIRSTUK

PAGARBA FAUSTUI KIRSAI

JONAS AISTIS, Washington, D. C.

Ar seniai, rodos, čia šaučioje ir jaučioje Bostono lietuvių kolonijoje minėjome poeto Faustos Kiršos šešių dešimtų metų amžiaus sukaktį, o štai vėl girdžiui besirušiant pagerbimui. Vadinasi, vėl dešimčia metų vyresni.

Tose iškilnėse man teko dalyvauti, ir savo žodyje, be kita ko, esu pasakęs, kad Faustas Kirša yra kovotojas už poezijos teises ir pareigas, kad jis, bekovodamas už lietuviškosios kultūros teises, palydėjo į užmaršį kelias poezijos kartas. Ten buvo daug ir gražiai kalbėta. Ir, žinoma, iškilnių kalbininkas prabilo paskutinis. Ir tame solenizanto žodyje nuskambėjo kartėlis dėl jaunesniosios kartos neuztarnautų užsiuolinių ar net kampanijos.

Paskutinį dešimtmetį poeto neteko sutikti. Ir netik neteko sutikti jo asmeniškai, bet neteko, berods, ir nieko jo spaudoje užtikti. Tai reiškia, kad mandagus poetas pasitraukė šeriuo čiams iš tako...

Kambarys, kuriame dainuoja

Mačiau tame pusiau roman-tiškame 928 East Broadway name "kambary, kuriame dainuoja". Jis ne taip baisus, kaip poeto prieš daugelį metų apdai- nuotas, bet vis dėlto tas kambarys tikrai ir trapisto celi, ir sen- bernio būstui. Kambarys, kuris, perfrazuojant Salomėją Nerį, "negali nedainuoti". Nes jei po- etas nedainuotų, tai pradėtų dainuoti langai ir lubos, sąspa- ros ir grindys...

Korėdaguodamas "Gabijs" metraštinė norėjau išrašyti Faus- tui Kiršai bent vieną ketureilį. Laiškuose jis buvo mandagus, bet kietas ir truputį ironiškas, o jojo ironijoje buvo tas pats kartėlis ir nukreiptas į tuos pa- čius šaltinius...

Esu įsitikinęs, kad Faustas Kirša poeziją kuria. Aš pats, ki- tais sumetimais poezijos kietai išsilažėjęs, vienos išmintingos ponios įtikintas, jau antras mė- nuo principo eiles rašau, ir ra- šysiu iki karšto lentos, nes vel- tiu poetas spardosi prieš savo ekstazą...

Ko, man rodos, mūsų istori- joje ir būtyje labiausiai stin- ga, tai netarpiškos, nenutrūks- tancios tautos. Tai turėjau gal- voje rašydamas apie kunigaikš- čių Lietuvą: "Kiekvienas pradė- jo, su kiekvienu baigęs tavo ke- lio tarpas, neviltingi graudus". Tegu man atleidžia gyvi ir mi- rusieji, bet mūsų literatūros "mažoji istorija" vadovauja- masi dėsniu: nuo Maironio iki manęs, arba Donelaičio ir Be- kasaičio, gi tarp jų dviejų kar- dinalinių raiškų — tuštuma ir niekas. Tūlimas galvoje netel- pa mintis, kad literatūra nėra medžiagų plynas lauke, o miškas su pažala (tuo žodžiu ir brūžu A. Lalyš verčia anglų žodį un- derwood) ir net samanomis, nes tik literatūra yra literatūra: or- ganiška, vientisa.

Vargstam ir dargstam

Vargstam ir dargstam. Gir- dėjų vieną poną skundžiantis: Vargšė Liepsna, tokia kultūrin- ga ir šviesi mergaitė, o žūsta svetimojo jūroje, jei nieko lie- tuviško nepaduos, nes ji jau viską visa galva peraugus, o ta lietuviška literatūra tokia skur- di, tokia prasta. Ir taip visos tos Rasos, Danutės ir Žarijos, ne Margaritos, ne Agotos, ur- mu čina šūnims šėko plauti. La- bai gaila, bet nieko nepadarysi: kur medį kerta, ten ir skiedros krinta. Aišku, nuostolis, ir juo- ba gaila, nes tai jau platesnių įvykių kauka; normaliose sąly-

gose ji, neabejoju, būtų buvu- si je, net ne dabarykštis geni- jus, tai bent eilinė pilietė, o blo- gesniu atveju bent vienas sta- tistikai, kuris taip pat yra nau- dingas tautai.

Ne paslaptis, kad partinės rietenos jaunimą graso nuo pa- čios lietuviybės. Ir man rodos, kad iš čiales viso to blogio šak- nis glūdi tame, kad mes netu- rime platesnės nepriklausomy- bės laikotarpio istorijos, iš ku- rios išsintytų visa nepriklaus- mybės didybė. Nesakyčiau, kad ją reikėtų idealizuoti, ne, reikė- tų parodyti ją realią, su visom klaidom ir visais trūkumais, nes tai jos didybės nenuvairininkas.

Skačiai, sakysime, Ernesto Gaivanausko atsiminimus apie Klaipėdos išvadavimą ir galvo- ji: juk tame krašte padūrį lie- tuvių buvo ne kiek nedaugiau, kaip Sodomoj ir Gomoroj dorų žmonių, o vis dėlto tų kelių žmo- nių pastangomis išvaduos tas kraštas, kuris buvo prarastas geresnėse sąlygose prieš daugelį šimtų metų.

Faustas Kirša, kuriam vasario 13 d. sueina 70 m. amžiaus. Iškil- mingas sukakties minėjimas vyks- ta šiandien, vasario 11 d. So. Bostone, kur paskaita apie sukak- tuvininką skaitys rašytojas Ant. Valčiulaitis, o meninė programa paruošta aktorės A. Gustaitienės.

Lietuvių tautos ne pragaro vartai

Nepriklausomybės laikotarpis yra didelis savo tautinės samo- nės visuotinumui. Tą samonę idėgė daugybė siūlų: sava val- stybė, sava mokykla, sava kul- tūra. Šioje paskutinėje ypating- ga vieta tenka literatūrai... Vi- so to poveikyje šiandien lietu- vių tautos nei pragaro vartai nenugal.

Savoje lietuviškoje kultūroje padarytas bene pats didžiausias šuolis. Ir tai atlikta labai daž- nai be etato, be paramos. Bet gi čia Lietuva nesudarė kažko- kios išimties. Visose santvarko- se, visose paralelėse ir visose platumose valstybei policinin- kas visada buvo svarbesnis ne- gu kultūrininkas.

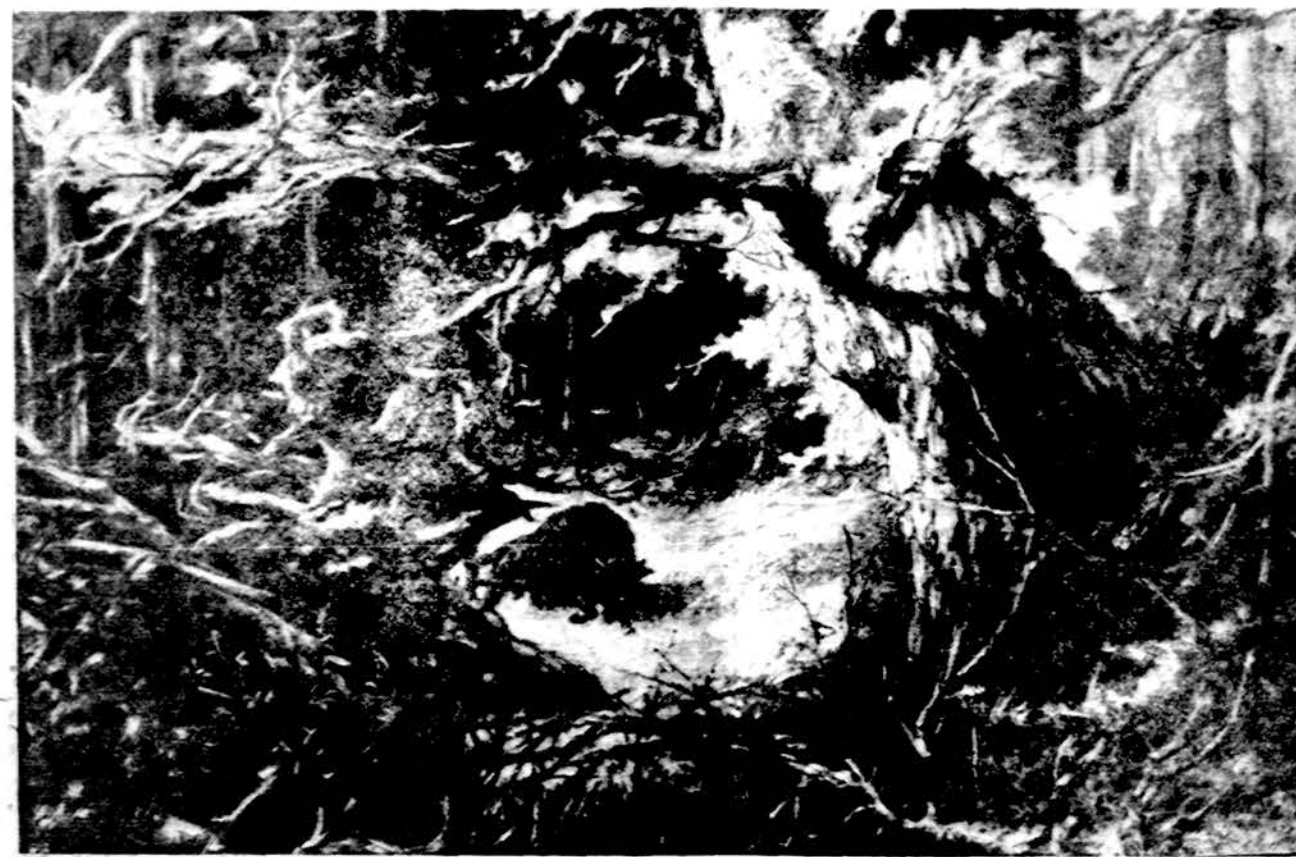
Tuli mano, kad visa, kas at- siekta, yra iš dangaus iškrite. Štai dėl ko dideliems ir mažiems reikėtų giliau pažinti ne tik tai senesnių, bet ir šių laikų istori- ją. Ji būtų juoba pravarti vie- nam kitam nekultūringam kul- tūrininkui.

F. Kirša — vienas iš pirmųjų

Kova dėl savos ir savitos kul- tūros, kaip sakėme, buvusi itin sunki. Ir toje kovoje Fausto Kiršos rolė buvo viena iš pir- mųjų. Apie tai byloja ne vien visa eilė jo redaguotų žur- nalų, bet ir daugelio institucijų organizavimas.

Be to, jis į poeziją sudėjo vi- sas vilnis ir visą savo gyvenimą, tai yra, jis savo pašaukimą pri- ėmė su tokiu pat rimtumu ir su tokiu pat pasišventimu, kaip vienuolis priima savo luomą.

Dėl to mielas poetas Faustas Kirša turėtų atminti ne vien

Andrioli. Senųjų Lietuvos girių karalius stumbras; iliustracija D. Veličkos paruošta liet. literatūros vadovėlio, dabar spausdinamo Chicagoje.

PRANCŪZIJOS SAKRALINĖ ARCHITEKTŪRA

J. DAINAUSKAS, Paryžius

Sakralinis menas, o ypač sak- ralinė architektūra, pokarinėje Prancūzijoje vystosi imponuo- jantiu tempu, neabejotinai su- sietu su padidėjusiais Prancū- zijos katalikiško gyvenimo reika- lais. Nuolat besiplečianti urba- nizacija, didėjimas miestų plo- to išaukia būtinumą statyti naujas bažnyčias. Vien tik Se- nos departamente, supančiame Paryžių, naujų kolonijų bei iš- tisių miestų atsiradimas bei prie- miesčių prasiplėtimas išaukė būtinumą statyti 150 naujų bažnyčių bei koplyčių, kurių trečioji dalis jau yra statoma arba pradėdama statyti. Ver- saillio dioclezija numato, bėgyje artimiausių 2—3 metų, pastaty- ti 60 naujų sakralinių pastatų ir tai tik atsižvelgiant į būti- niausius pastoracijos reikalus. Visai Prancūzijai "minimalinė programa" apima per tūkstan- ti bažnyčių.

Iki šiol kiekviena dioclezija savarankiškai vykdė savo pla- nus toje srityje. Paryžiuje, nuo prieškarinių laikų yra gar- sios "chantiers du cardinal Verdier" — "dirbtuvės", kurios Pa- ryžiaus priemiesčiuose 1931—1959 metų laikotarpyje pastatė 157 naujų bažnyčių. Toji organiza- cija praeitais metais persitvar- kė organizaciją (panašiai kaip tai yra Vakarų Vokietijoje), kuri užsiims naujų bažnyčių statymo problemomis jau val- stybiniu mastu, koordinuodama savo darbą su liturginės pasto- racijos centru.

Susirūpinimas meno vertybėmis Naujų bažnyčių išorė didelės įtakos daro ekonominiams fakto- riams, statybos išlaidos bei josios greitumas. Užtat naujos bažny- čios labai dažnai turi tikrai kuklias formas. Greta bažnyčių vidutinio dydžio, galingų sutal- pinti nuo 800 iki 1,200 tikinčių- jų, labai dažnai statomos nedi- delės koplyčios, neretai įreng- tos partery ar rūsyje didelių gyvenamųjų blokų. Ekonominiais sumetimais dažnai atsiskoma nuo varpinės, pasitenkinant vien kokių neįmūsi architektūrinio "iškilimo", mažam varpui pa- kabinti. Tačiau, nežiūrint eko- nominių sunkumų menininkai, architektai dirbantys sakrali- nės statybos srityje, neregiznuo- ja nuo meninių vertybių, pa- rengdami visą virtinę projektų bažnyčių pigių ir paprastų, ta- mūn ir tikrai naujoviškų. Jų tarpe jie parengė virtinę "pro- totipų", t. y. projektų bažnyčių,

kurios bus statomos standarti- niai, it "daugely egzempliorių".

Altorius, vitražai

Naujoji architektūra sakrali- nės vis tiksliau subordinoja pa- statą liturginei funkcijai. Archi- tektoniniai sprendimai pabrė- žia, iškelia centrinę vietą alto- riaus sakraliniame pastate, al- toriaus, kuris iš kiekvienos vie- tos bažnyčioje turi patraukti tikinčiųjų akį bei dėmesį. Užtat, nemaža projektų turi planą apskritos formos ir neretai al- torius yra talpinamas bažny- čios viduje, pvz. naujoje bazi- likoje (Šv. Pijaus X-o vardo), požeminėje Liurdo arba Šv. Te- resės bažnyčioje Breste. Savo forma altoriai yra paprasti, ma- syvūs, veik be jokių pagraži- nių, tik primena, jog jie pildo au- kos stalo ar altoriaus funkcijas. Krikščionys statoma visai atski- rai ir neretai žemesniame lygy- je, primenant, jog tik toje vie- toje krikščionys gauna teisę pakilti aukščiau, prieiti aukš- čiau, prie altoriaus. Vitražai jau nustoją būti iliustracijomis, su visokiais pamokinančiais vaiz- dais. Dažnai, abstrakciniai, pra- leidžia daug šviesos. Apskritai, bažnyčios viduje šviesumas tu- ri nuteikti maldingumui. Šian- dienią, šviesų žaismas bei for- mų drąsa yra išraiškomis krikš- čioniškos "misterijos", o ne prieblanda, apytamumas, kaip tai seniau, ypač viduramžiais, būdavo.

Architektūrinių idėjų įvairumas Naujų tendencijų bei reali- zacijų, sakralinės architektūros srityje, apžvalgą pateikė sieme- tinė, dešimtoji Sakralinio Meno paroda Paryžiuje. Architektū- ros srityje parodoje pateikti trys projektai naujų Brazilijos sostinės bažnyčių, o taip pat ir šešių bažnyčių JAV, tačiau tai visų pirma apžvalga prancūzi- skų projektų. Didžiulės fotopla- nšos planų nuotraukos, perspek- tyviniai vaizdai, maketai bažny- čių Poissy, Argenteul, Levallois, Palaiseau ir dar kokių 40 vietų, parodo ne tik milžiniškus Fran- cūzijos episkopato užsimojimus, bet ir architektūrinių idėjų įvai- rumą bei pastatų meniškumą.

Zymiausias yra dvi naujos baž- nyčios. Pirmą, tai bažnyčia, drauge su visu vienuolyno pa- statu dominikonams l'Arles- le vietovėje, prie Lyono, pagal planus Le Corbusier, daugelio manymu didžiausio mūsų laikų architekto (tai jojo antrasis bažnytinis pastatas po gar- sios bažnyčios Šv. P. M. Roncha- mpe, prie Besancono. Kita, tai Šv. Sirdies aukos bažnyčia Al- žire, kurįs Paryžiaus archi- tektų Paul Herbe bei Jean Le Courteur; ji baigiama statyti. Bažnyčia betoninė, 60 metrų aukščio (bokštas 15 m. aukš- čio), su altoriumi centre.

Nauji bažnyčios uždaviniai Naujųjų bažnyčios formos mintį gal geriausiai pavaizdavo katalikų rašytojas Luc Estan- ge, sakdamas: "Seniau bažny- čia buvo atatikme vienalytės žmonių grupės. Šiandieną tikin- tieji sudaro išraišką grupę žmonių, kuri nesidaro vienalytę pati, kaip seniau. Ją šiandieną reikia suformuoti. Bažnytinės architektūros stilius turi užtat, skaitytis su faktu, kad šiandien- cia civilizacija it atsiskyrė nuo Krikščionybės, tad bažnyčios ne tik turi rinkti, priimti tiki- čiuosius, bet ir juos formuoti ir saviškai unifikuoti..."

Š. m. sakralinio meno paro- doje, greta ypatingai užakcen- tuoto architektūros skyriaus, yra dar plastikinio bei pritaiko- mo meno ir kulto reikmenų skyriai, vis "moderniniame" sti- liuje. Parodą atidaro Paryžiaus arkivysk. kardinolas Feltn bei Darbo Ministeris Buron, abu du pabrėždami sakralinio meno svarbą krašto gyvenime.

Toje parodoje dalyvavo ir Pa- ryžiuje gyvenantis lietuvis skulptorius Antanas Munčys, išstatis joje mozaiką "Auka" ir dvi žvakides. Mozaika savo spalvingumu ir vaizdingumu itin patraukia akį.

Eksponatų tarpe labai daug mozaikų, vitražų, projektų vi- daus dekoracijų bažnyčioms, o taip pat daug auksakalystės darbų, kaip tabernakulių, mon- rancijų, kielių, kryžių, žvaki- džių, relikviorų.

Vitražų paslaptis

Labai gražūs ir originalūs yra vitražai, per karą smarkiai apnaikinti garsiajai viduramžio katedrai Metz. Prancūzijoje yra gar- sūs v. v. "Chartres (ka- tedros) melsvumas", kurio gra- žiausi pavyzdžiai yra kaip tik Chartres katedros bei kitų

KULTŪRINE KRONIKA

• Trejos devynerios — dr. S. Alūno (A. Barono) humoristi- nių eilėraščių rinkinys jau iš- spausdintas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Knyga papuo- šta dail. Jono Kelečiaus virše- liu, turi 64 pusl. Čia linksmu samojumi aptariama banko knygelė, kova su lašiniiais, ba- lai, dovanos, Roc'n Roll, Nauji Metal, Joninės, sportas, patrio- tinės popietės, aukos, Balfas, meilė, nuosavūs namai ir kt.; aktualios tremties lietuvių tem- os, žiūrint per humoro, ironi- jos, sarkazmo prizmę. Kietai pasisakoma prieš pasalinčius užpildinėjimus spaudoje: "Ka- gi savo vardą skelbti? / Jį ra- šyt kurių galų? / Nes juk kito kailį skalbti / Patogiau iš pasa- lų".

Autorius stengiasi būti ak- tualus, pvz. kad ir Saurevino himno parodoje: "Lietuvini- kais mes esame gimę. / Ameri- kiečiais norim būt. / O tie, kur Sibire ar Kryme. / Tegu nelei- džia jai pražūt". (Gaila, kad šiame eilėrašty taisant išmesta ne ta eilutė). Tas pats autorius yra parašęs ir kitą humoristi- nių eilėraščių rinkinį: "Valeri- jono lašai". Dabar aplanke sa-

Chartres bažnyčių vitražuose. Krentant saulės spinduliams per Chartres katedros vitražus, gau- nasi vaizdas it ore būtų paka- bintas koks melsvas rūkas. Ži- novai tą, pirmą eilėn Chartres katedros, vitražų savybę riša su specialia chemine sudėtimi melsvo stiklo lydinio, kurio pa- slapties šiandieną niekas tikrai nežino. Kaip tik Metz kated- ros vitražų projektai, ypač sa- vo mėlyna spalva, visai pana- šūs tų, senų Chartres katedros vitražų mėlynumui.

• Dail. Jonas Pilipauskas su- kūrė viršelį spausdinti atduo- tai dr. Juozo Prunskio knygai "Vyrai klystkeluose"; leidžia Lietuviškos Knygos Klubas.

INVENTORINIS IŠPARDAVIMAS!

INVENTORINIAI IŠPARDAVIME PIRKSITE VISAS MEDŽIAGAS LABAI PIGIAI. PASINAUDOKITE ŠIA RETA PROGA!

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpina vilno- nių, šilko, nylon, tafeta, aksomo ir kitų medžiagų siuntiniais artimesiems. Lietuva ir tolimajai Sibiro — už žemės kainas! Gavome specialių medžiagų paltams kaip vyrai, taip ir mo- terys: Veliūro, cinčilo ir "needlepoint", kurinos dar galima susipėti pasiūti artimesiems Lietuvon. Ypatingai yra atpi- ginta iki 50% medžiagos: (Draperies) — užuolaidoms, (Ship covers) — baldų užvalkalams ir (Upholstery) baldų apmu- salams.

STEIN TEXTILE CO.

616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.

TELEFONAS — HARRISON 7-3737

Mūsų naujas adresas yra tik blokas į rytus ant Roosevelt Rd. nuo mūsų ankščiau buvusio patalpy. Automobilis galite pastatyti nemokamai už kampo į šiaurę ant Jefferson St. — aikštėje

Pasinaudokite plačiai žinomos ir gerai užsirekomendavusios firmos, s'unciančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą, patarnavimu.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.

LICENSED BY U.S.S.R.

BROOKLYN, N. Y. — 1530 Bedford Avenue — Tel. IN 7-4463 ir IN 7-7272
NEWARK, N. J. — 312-314 Market Street. — Tel. MI 2-2452 ir MI 2-1681, Bowling Green 9-6992

* Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vieta pasiekia trumpiausiu laiku. * Visi muitai apmo- kami vietoje, mūsų įstaigoje, gavėjas nieko nemoka. * Prie firmos įstaigų yra krautuvės, kuriose galite gauti įvairių prekių. * Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. * Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 v. r. iki 6 v. v. Šeštadi ir sekm. nuo 9 v. r. iki 4 v. v.

MŪSŲ SKYRIAI

78 Second Avenue, NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540	1241 N. Ashland Avenue CHICAGO 22, Ill. HUmboldt 6-2818	46 Whitehead Avenue SOUTH RIVER, N. J. Tel. CLifford 7-6320
832 North 7th Street, PHILADELPHIA 23, PA. Walnut 3-1747	1028 Kenilworth Ave., CLEVELAND 13, OHIO, Tel. PRospect 1-0696	220 Worthington St., SPRINGFIELD, MASS. RePublic 2-7163
1409 W. Genesee St., SYRACUSE, N. Y. HARRison 2-5386	11601 Jos. Campau Ave., DETROIT 12, MICH. TOWnsend 8-0298	558 Hudson Avenue, ROCHESTER 5, N. Y. Tel. BAKER 5-4210
107 So. Vermont Ave LOS ANGELES 4, CALIF. DUNkirk 5-6550	643-47 Albany Avenue HARTFORD 6, CONN. CHApel 7-5164	1900 Fleet St. BALTIMORE 31, MD. Dickens 2-4240

NORĖDAMI DAUGIAU INFORMACIJŲ REI KALAUKITE MŪSŲ FIRMOS KATALOGŲ.

Kovoje dėl Lietuvos laisvės

Pirmosios kraujo aukos

JUOZAS RAPŠYS, Chicago, Ill.

Šio traipsnio autorius yra buvęs Lietuvos aviacijos štabo viršininkas, generalinio štabo pulkininkas, baigęs karo akademiją vakarų Europoje. — Red.

Ilgai buvo kentėta ir kovota, kol prieita prie vasario 16-sios ir paskelbta pasauliui, kad atstatoma nepriklausoma Lietuvos valstybė. Vien paskelbio neužteko. Dar reikėjo daug kraujo pralieti ir daug gyvybių paaukoti, kol Tėvynė tapo visai laisva. Vasario 16-ji buvo Tėvynės laisvės šventė. To šventės siekė visi lietuviai, bet ateitininkai ir jų vienminčiai buvo pirmieji padėję kraują ir gyvybių aukas ant Tėvynės laisvės aukuro. Pavartę kovos už Lietuvos nepriklausomybę istorijos lapus, pamatysime, kad, esant Tėvynės pavojui, ateitininkai visuomet energingai reagavo, drąsiai stodavo į kovą ir jų himno žodžiai "dirbim, kovokime dėl Lietuvos" virsdavo mus stebinčiais veiksmais.

Leiskime kalbėti 1919 metų faktams. Štai jie:

1. Pirmomis 1919 metų sausio mėn. dienomis visi Panevėžio gimnazijos vyresniųjų klasių moksleiviai — ateitininkai, išgirdę vadovaujančiųjų balsą, pertraukė mokslą ir stojo savanoriais į Lietuvos kariuomenę. Taip pat įsiliejo ir kariuomenės eiles savanoriais ir daugumas grįžusių iš Rusijos studentų — ateitininkų bei Voronežo gimnazijos ateitininkų. Net ir klierikai, kaip, pavyzdžiui, Raštikis, Lumbis, Jankas, ir Požėla paliko kunigų seminarijos suolus ir stojo į kovą už Lietuvos laisvę. Ir kas išdrįstų sakyti, kad jiems nerūpėjo tautos reikalai.

2. Sausio mėn. 13 d., kovojant su bolševikais ties Koliupų km. (netoli Kėdainių), sužeistas Jurgis Kiaunė (Mairiškių km., Krekenavos vals.), religingas, taurus lietuvis patriotas, veiklus visuomenininkas. Tai pirmasis savanoris, sužeistas kovoje už Lietuvos nepriklausomybę.

3. Vasario mėn. 8 dieną kovoje su bolševikais ties Tautiškių km. (netoli Kėdainių) žuvo Povilas Lukšys (Kazokų km., Survilaiškio vals., aktyvus pavasarininkas). Tai pirmasis savanoris, paaukojęs savo gyvybę už Lietuvos laisvę.

4. Sausio mėn. pabaigoje 3 Kėdainių srities apsaugos būrio savanoriai (mano brolis Simonas — Graščių km., Krekenavos vals.) ir gė pavasarininkai, — kurių pavardžių nebeatimenu) buvo pasiūti į vieną dvarą (netoli Kėdainių) parvežti pašaro. Jiems bekrantant šieną, visai netikėtai buvo bolševikų užpuolti ir paimti į nelaisvę. Mušami ir nemaitinami buvo nuvaryti pėsti į Vilnių.

Nežinau, dėl kurios priežasties jie buvo patalpinti ne kurioje nors belaisvių stovykloje, bet pasodinti garsiajame Vilniaus Lukiškio kalėjime. Kalėjime nebuvo kankinami fiziškai, bet buvo mariniai badu. Jų gyvenimo dienos jau buvo sukaitytos ir mirties šešėlis jau stovėjo ant kalėjimo durų slenksčio. Bet balandžio mėn. 19 dieną lenkų kariuomenė, atėmusi iš bolševikų Vilnių, tuo jau visus politinius kalinius paleido. Mūsų kalinius paėmė globoti Vilniaus lietuvių komitetas, kuris, atgaivinęs ir sustiprinęs juos, pasiuntė į Kauną.

5. Pirmasis savanoris, apdovanotas už pasižymėjimą mūšiuose Vyčio kryžium — Povilas Lukšys (Vyčio kryžius Nr. 1).

Antrasis savanoris, kuris buvo apdovanotas už pasižymėjimą mūšiuose Vyčio kryžiumi — Antanas Pabedinskas (Vyčio

kryžius Nr. 2, Nocegalos km., Naujamiesčio vals., nuo jaunų dienų priklausė ateitininkams).

Aukščiau nurodyti faktai rodo, kad ateitininkai ir jų vienminčiai iš tikrųjų buvo pirmieji, kurie, siekiant laisvės, aukojo savo gyvybes; buvo pirmieji, kurie už narsumą ir pasižymėjimą mūšiuose buvo apdovanoti Vyčio kryžiais; buvo tokie kovotojai, kuriais Tėvynė gali tik didžiuotis. Netik kautynių lauke, bet ir lietuviybės, jeigu taip galima sakyti, fronte ateitininkai, atrodo, buvo pirmieji, vienas iš pirmųjų atletinio savo pavarde iš Rapševičiaus sausio 12 d. į savanorius užsi: Rapšys: jis tai padarė 1919 m. rašydamas jau atletininką pavarde; vėliau, 1919 metų pavasarį, daugumas Karo Mokyklos I-mos laidos mokinių irgi atletinio savo pavarde: iš Černiausko pasidarė Černius, iš Andriejausko — Andrius ir t. t. — Red.)

Ir dar vieną pastabą norėčiau pridėti.

Pažiūrėję į Lietuvos žemėlapią, pamatysime, kad pirmasis, paaukojęs gyvybę už Lietuvos laisvę, pirmasis sužeistas kovojant su priešu, pirmieji belaisviai ir pirmieji Vyčio kryžiaus kavalieriai yra kilę daugiausia iš vienos apylinkės: Survilaiškio — Krekenavos —

Juozas Rapšys, šio traipsnio autorius.

Naujamiesčio valsčių (tarp Panevėžio ir Kėdainių).

Kova už Lietuvos laisvę pirmųjų aukų, kaip matome, pareikalavo iš ateitininkų ir jų vienminčių, bet laisvė buvo laimėta visų lietuvių aukomis ir pasisventimu.

Gaila, kad tąja laisvę tesidžiaugė tik 22 metus. Atėjo iš rytų tamsūs debesys užtemdė Laisvės saulę, bet niekas nepajėgė nuslopinti mūšyse laisvės troškimo ir tikėjimo, kad vėl "užtekės skaisčiai aušrelė ant tėvynės Lietuvos".

Tik nutautėjusios tautos (ir paskiri asmenys!) visai išbraukiamos iš gyvybių tautų tarpo, bet paverptos tautos anksčiau ar vėliau atgauna laisvę. Atgaus laisvę ir lietuvių tauta. Apsisvarstę ištvėrime ir pasipriešinime stiprybės iš tolimos ir netolimos praeities. Vasario 16-sios šventurui šviečiant, įplauksime į Laisvės uostą.

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Los Angeles Lietuvių Kultūros Klubas paskaitų — diskusijų serijoje dail. Vladas Vaitiekūnas š. m. vasario mėn. 5 d. aptarė abstrakčio meno atsiradimo priežastis. Prelegento įrodinėjimu, dabartiniam meno pasaulyje vyraujančios abstrakcijos ir simbolizmo tendencijos remiasi žmonių filosofinės minties ir pasaulio politinės struktūros pakitimais ir ženklinančios eros pradžią. Abstraktizmo ir simbolizmo mene buvo pažymėtas graikų — lotynų priešingis ir krikščioniškosios eros pradžia. Vėliau abiejų kultūrų cikluose menas įgavo realizmo formas, kilo į klasicizmą — renesansą, grįžo į realizmą ir baigėsi surrealizmu. Meno istorija yra užregistravusi įvairių tarpinių meno formų, jungusių pagrindines meno sroves ar ejučių lygiagrečiai su jomis.

Savo mintis paskaitininkas parėšino įdomia diagrama ir abstrakčio meno tapybos pavyzdžiais. Paskaitoje dalyvavo daugiau kaip 50 kultūriniai klausimais besidomintieji losanجليčiai. Klausimai ir diskusijos tęsėsi apie valandą laiko: kalbėjo J. Andrius, Ed. Arbas, K. Liaudanskas, dr. V. Raulinaitis, A. Skirius, J. Tinišis ir kt. Po to rašytojas J. Gliuda keliais žodžiais prisiminė poetą V. Mačernį, jo rinktinės pasirodymo progą, o Violeta Mitkutė paskaitė 5-ąją jo viziją. Susirinkimo dalyviai pasirašė sveikinimą — adresą ir pasiuntė 70-įjį gimtadienį švenčiančiam poetui Faustui Kiršai.

Rašytojas J. Gliuda, suorganizavęs šį kultūros klubą, atliko didelį kultūrinį pasitarimą Los Angeles kolonijai. Kalifornijos Lietuvių B-nės Centrinės juos, pasiuntė į Kauną.

Kutūros klubo valdybą sudaro: pirm. rašyt. J. Gliuda, vicepirmininkai — archit. Ed. Ar-

bas, mokyt. V. Barienė, inž. R. Bureika ir D. Karaliūtė. Pastarieji du aukštuosius mokslus baigė jau JAV-se.

Sekandame susirinkime J. Tinišis kalbės apie lietuvių kalbos kilmę ir santykius su kitomis indoeuropiečių kalbomis.

• Baltijos jūrą supančiose valstybėse organizuojasi katalikų studentų sąjūdžiai. Jau gerai veikia katalikų studentų grupės Danijoje. Jie organizuoja studijų posėdžius ir išsina religinio auklėjimo programą. Nuo pereinamųjų metų su jais glaudų kontaktą palaiko Hamburgo studentai, vizituodami, pasikeisdami paskaitininkais, turėdami bendras konferencijas. Norvegijoje tėra nedidelė katalikų studentų grupė, bet ir jie pastutinais metais suorganizavo tarptautinį vengrų studentų kongresą. Norvegijoje yra gana daug vengrų studentų. Švedijoje taipgi jau yra susidariusi katalikų studentų grupė. Pradžioje darba ir nauja grupė Upsaloje. Švedijoje katalikai yra daugiausia svetimtaučiai, tai katalikų studentų skaičius nėra didelis.

Katalikų studentų organizuota grupė yra ir Suomioje. Su jais dirba kunigai olandai. Jie turi reguliarius susirinkimus ir susirūpinę religine formacija. Daugumoje tai konvertitai, ir religiniai klausimai interesuoja. Tai gražus laimėjimas, nes visoje Suomijoje tėra tik keturios katalikų parapijos. Suomijos katalikai studentai turi ir savo biblioteką. Skandinavijos katalikų studentų federacija kas dveji metai turi savo suvažiavimus. Atrodo, kad šiemet toks suvažiavimas bus suauktas ruop. mėnesį Suomioje. Suomiai katalikai studentai yra pakvieta Skandinavijos katalikų studentų suvažiavima pas juos šaukti. Šios informacijos gautos per dr. Vyžantą iš Pax Romana centro.

• Dail. A. Kaščiūnė kuria mozaiką Šiluvos Marijos statulei Nekalto Prasidėjimo vienuolyne Putnam, Conn.

PRIMIRŠTAS POETAS

FELIKSAS BOCIŪNAS, Hartford, Conn.

Kai matai ir girdi scenoje dar beveik kūdikį, kalbantį apie šalį, kurioje upės teka linksmai šnekėdamos su paukščiais, apie prakaitu aplaistomus vasaros darbus, apie grakščias merginas rūtų darželiuose, ar vakarui atėjus — tolimą, vos girdimą, tačiau neleidžiantį užmigti varpų skambėjimą... džiaugiesi taip paprastais žodžiais, kurie daug kam iš mūsų sukelia niekuo brangesnį nepakeičiamus prisiminimus. Klausaisi anų žodžių, ir net nepagalvoji, kad daugelį kartų esi tuos žodius girdėjęs, o ir visai užmiršti, kas tuos ilgesį beriančius žodžius sudėjo?

Poetas Pr. Vaičiaitis, šiuos neaptrauktus laiko dėmėmis žodžius parašė prieš su viršum šešiasdešimt metų. Ir vis tik, jo kūryba, lyg toji rūpi, pilna skonio, visai dar šviežia, vakarykštė duona, brangi kiekvienam lietuviui. Šių metų vasario mėn. 10 d. sueina 85 metai nuo poeto gimimo ir rugsėjo mėn. 21 d. sueis 60 m. nuo jo mirties. Taigi Vaičiaitis gyvena tik dvidešimtis penkerius metus.

Vaičiaitio literatūros darbai, kaip ir jo gyvenimų metų skaičius, nėra gausūs telpa vienoje nedidelėje knygoje. Tačiau savos lyrika bei temų apimtimi, atsizvelgiant į poeto gyvento laiko aplinkybes, Vaičiaitis priklauso prie mūsų ryškiųjų poetų.

Jis su keletu pavyzdžių liko mūsų mokyklų vadovėliuose, crestomatijose ar poezijos rinkiniuose.

Beveik tuo pačiu laiku Vaičiaitis ir Maironis parašė, po jų niekieno nepakartotus, Žalgirio kovos (Maironio "Eina garas") temomis eilėraščius. V. Kudirka beveik kaimynystėje niekam nesiskysdamas savo gyvenimo saulėlydžiu, skubėjo, dirbo, rašė, jo jau jauciamai kitokiai Lietuvai, kuriai taip daug ko truko. Esamoje padėtyje, dar žandarams siaučiant dėl lietuviško rašyto žodžio, Vaičiaitis neturėjo laiko nei progos anuos kiek plačiau pažinti. Šiaip jau, iš Vaičiaitio eilaviu natomė, kad jis buvo susipažinęs su ta sritimi, pvz.: parašė iš Šventraščio žinomą "Tvaną" senuoju hegzametru, taip pat rašė, taip vadinamą toniniu eilaviu, kuris vartojamas ir dabar.

Visgi, Vaičiaitio lyrika gimė ir brendo jame, ne be įtakos. Tuos jausmus jis rinko ir sukaupė jo gimtojo Santakų kaimo ir Sintautų parapijos apylinkėse. Vėliau, jau džiūvai suėjus ir taip silpną poeto sveikatą, jie pradėjo lieti švelnių

eleginių skundų, dėl negalios, paverptos tėvynės, ir čia pat artėjančios gyvenimo pabaigos.

Studijuodamas Petrapilyje teisė — poetas daugiausiai parašė. Kad sutaupyti kapeiką mokslui ir dar pasiųstų sergančiam motinai — dirbo pašalinis darbus. Vargas, šaltis, drėgmė, svetima aplinka, ir nepalaujamai tėviškes pasilgimas, spartino kelią džiūvai.

Tačiau, nebuvo ramybės nei Santakuose. Parskubėjus vasarai namo, kartais pasekdavo kratos. Taip kartą, už surastus kratos laike rankraščius — gavome mėnesį kalėjimo.

Vaičiaitio kūryba, pilna savo krašto meilės, matymo jo kuklume grožio, idealizavimo mū-

Pranas Vaičiaitis

sų didingos praeities, gausu ro mantikos ir mums brangių vardu, taip pat, skausmo dėl svetimųjų sunkios rankos. Be tiesioginio rašymo eilių, poemų ir odžių, darė ir vertimų. Sentimentali, mūsų mėgiama dainelė "Kur bakūžė samanota" irgi Vaičiaitio parašyta, pasinaudojant lenkų poeto J. Slovackio motyvu. Poetas savo satyrą pasiepia girtuoklėlių, rūstauja ant to, kuris nors ir lietuvis, bet išgama! Kūną pardavęs maskoliams, o dūšią piktiesiems velniams! Poetas, tik spėjęs perprasti šios žemės sukybes — ruošiasi padėti keleiviu lazdą. Palikdamas, skiria savo dainas saviesiems, kad jos iš kaimo į kaimą, lyg anų varpų garsai, besklidamos, nušluostytų kenčiančių ašaras ir stiprintų juos. Šio palikimo eilėraščių keturėlis, buvo iškaltas ant poeto kapo akmenis.

Šiandien, lygiai kaip prieš šešiasdešimt metų, išstrūksta anas poeto skundas: O tėviškė! Koks mielas kraštas, Kurio taip netekau ūmai!

Mark Twaino gyvenimas

Vaidžią Mark Twain biografią davė Milton Meltzer knygoje "Mark Twain Himself". Išleido Crowell leidykla, 303 pusl., kaina \$10. Knygoje panaudojami Twaino laišškai, užrašai, kelionių aprašymai, autobiografi-ja ir jo beletristika. Duodama net 600 paveikslų.

VELYKOS ARTĖJA

SIŪSTI VELYKOMS DOVANŲ SIUNTINĮ DRAUGAMS IR GIMINĖMS I VISAS USSR DALIS YRA LENGVA IR PATIKIMA PER

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

(Licensed by INTOURIST)

Cosmos turi daug metų patyrimą ir tūkstančius patikimų klientų.

• Pristatymas garantuotas • Siuntinys apdraustas • Gavėjas nieko nemoka • Papildomų informacijų ir nemokamų kainoraščių prašykite ar skambinkite į jums artiausią skyrį:

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel.	AL 4-5456
BROOKLYN 21, N. Y.	506 Wilson Ave.	Tel.	HY 1-5290
BROOKLYN 7, N. Y.	600 Sutter Avenue,	Tel.	DI 5-8808
PASSAIC, New Jersey	211 Monroe Street	Tel.	PR 3-0979
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel.	MU 4-4619
*VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Bldg.)		
LAKEWOOD, N. J.	126 4th Street	Tel.	FO 3-8569
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel.	BI 3-1797
NEW HAVEN, Conn.	6 Day Street	Tel.	LO 2-1446
JERSEY CITY N. J.	75 Bright St.	Kampas	Jersey Av.
PHILADELPHIA 23, Pa.	530 W. Girard Ave.	Tel.	WA 2-4035
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel.	HU 1-2750
CLEVELAND 13, Ohio	2683 W. 14th Street	Tel.	TO 1-1068
WORCESTER, Mass.	174 Millbury St.	Tel.	SW 8-2868
GRAND RAPIDS, Mich.	414 Scribner Av. N.W.	Tel.	GL 8-2256
DETROIT, Michigan	6440 Michigan Ave.	Tel.	TA 5-8050
HAMTRAMCK, Mich.	9350 Jos. Campau	Tel.	TR 3-1666
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel.	BR 8-6966
CHICAGO 29, ILL.	2439 W. 69th St.	Tel.	WA 5-2737
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel.	FI 6-1571
WATERBURY, Conn.	6 John Street	Tel.	PL 6-6766
ROCHESTER, N. Y.	583 Hudson Ave.	Tel.	LO 2-5941

* Vineland skyrius atidarytas penktad., šeštad. ir sekmadieniais

Apie Rilke

Net du veikalai anglų kalba mums perteikia Rainer Maria Rilkes biografią ir jo kūrinis. Washingtono Universiteto spaus tuvėje pasirodė H. F. Peters knyga "Rainer Maria Rilke: Masks and the Man", 226 psl., \$5.75.

Taipgi pasirodė pirmas tomas Rilkes kūrinių: "Rainer Maria Rilke: Selected Works". Vol. 1, proza. Iš vokiečių kalbos išvertė G. Craig Huston, 160 pusl., \$3.25. Vol. II duoda poeziją, išvertą J. B. Leishman; šis tomas turi 384 pusl., kaina \$6; išleido New Directions, New York. Rilke, Prahos gimęs vokiečių, laikomas vienas didžiausių mūsų šimtmečio poetų. Mirė 1926 m., turėdamas 51 m. amžiaus.

Socialinio apaštalo gyvenimas

Socialinėje srityje daug nusipelnusio Ozanamo biografią parašė James Patrick Durum, pavadinęs "Apostle in a Top Hat: The Life of Frederic Ozanam, Founder of the Society of St. Vincent de Paul". Išleido Hanover House, 240 pusl., kaina \$3.95. Ozanam — Sorbonos Universiteto profesorius ir didysis labdarys — įdomi asmenybė. Šiame veikle autorius prisimena ir kitas to meto įdomybes, kaip Ampere, Lacordaire, Chateaubriand, Recamier.

Filmų lėktuvuose

TWA bendrovė nuo 1961 m. pradžios įvedė kairiuriose savo lėktuvuose filmų rodyimą. Kad norintieji išlėtis keleiviai nebūtų filmo trukdomi, žiūrovai

naudoja specialias ausines gar-
sui klausyti.

TELEVIZIJAS

Sąžiningai ir nebrangiai taisau. 1/2 pataravima vietoje \$2.00, už dirbuvės darbą — \$10.00 ir daly. Pigios paveikslinės lempos. J. M. GLINAS 2549 W. 69th St. II A. PR 6-1063

Vestuvių nuotraukos ir augštos rūšies fotografijos mūsų specialybė.

PRECIN PHOTO STUDIO

(Incorporated)

EDVARDAS ULIS, sav.

4068 ARCHER AVENUE

Tel. Virginia 7-2481

MOVING

R. ŠERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna aprada.

2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAI MEDŽIAŲ

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.

3039 So. Halsted St.

Tel. Victory 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai. Rastinė atidara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir seštadieniais iki 3 val. p. p.

CRANE

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th St. Tel. Lafayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING

4 1/4%

NEŠA INVESTAVIMO SĄSKAITOS

Mokami nuo vasario 1 d., 1960

PINIGAI INESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 1 d.

VALANDOS: PIRMAD. IR KETV. 9 v. r. iki 8 p. p. ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 p. p. ŠESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

JOSŲ DŽIAUGSMAS BUS PILNESNIS...

kai įsigysite ką nors naują iš baldų. Tik už \$149.95 galite įsigyti 3 dalių miegamojo setą, spyruokles, čiužinį, 2 pagalves, 2 lempas, kilimėlį ir paveikslą. Už \$189.95: 2 dalių parlor setą, 2 pakopų stalą, cokaits stalą, 2 stalo lempas, kilimėlį, 5 gabalų DINETTE setas \$39.95 ir aukščiau. Didelis pasirinkimas iš Vokietijos importuotų Stereo, HI FI, Fonografų ir radio aparatų, su kuriais galite girdėti Europos radio stotis ir kitokių baldų ir namams reikmenų.

F. A. RAUDONIS ir N. BEETULIS, sav.

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 W. Roosevelt Rd. Tel. SEeley 3-4711

Sekmadieniais atdara nuo 11 iki 5 val. po pietų

Planingas taupymas visada moka gerus

DIVIDENDUS!!

Nuo 1905 metų, tai yra, nuo pirmos

įsikūrimo dienos,

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

nuolat išmokėjo aukštus nuosimčius savo taupytojams

4 1/4%

Metinis dividendas už santaupas visose sąskaitose!

PRADĖKITE TAUPYTI ŠIANDIEN

Federal Savings

and Loan Association

Chartered and Supervised by the

United States Government

2202 West Cermak Road, Chicago 8, Illinois. Phone: Virginia 7-7747 JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

LEONAS TOLSTOJUS

JONAS RUGIS, Chicago, Ill.

Venecijoje įvyko tarptautinė konferencija pagerbti Tolstojaus atminimą. Pirmą dieną 50 metų nuo jo mirties mažoje Astapovo geležinkelio stotyje, stoties viršininko bute (1910 m. lapkričio 20 d.). Konferencijos organizatorių ir dalyvių tarpe randame tokius vardus kaip F. Mauriac, Salvador de Madariaga, Karl Jasper, Ignacio Silone, Guido Piovene, Alberto Moravia, John Dos Passos, George Kennan, Georg Adamovič ir pan. Iš SSSR buvo atvykę tik keturi atstovai, tarp jų prof. N. K. Gudzių — literatūros žinovas, parušęs paskutinį L. Tolstojaus veikalų 90 tomų rinkinį, ir G. M. Markovas, SSSR rasytojų draugijos sekretorius. Kitiems, sutikusiems anksčiau dalyvauti, tarp jų trim Tolstojaus anūkam, matomai nebuvo leista išvykti. L. Tolstojaus dukte, gyvenanti Amerikoje, atsisakė dalyvauti konferencijoje, kurią bus SSSR atstovai. Konferenciją finansavo F. de Fondas.

Konferencija posėdžiavo iškilmingoje salėje buv. Benediktinų vienuolyno San Giorgi Maggiore saloje ir užsitęsė keturias dienas. Pirmą konferencijos dieną pranešimus skaitė: G. Adamovič — „Tolstojus ir rusų literatūra“, V. Ermilov (iš SSSR) — „Tolstojus rasytojas“, Sorbonos profesorius D. Stremouhova — „Problema literatūrinės genetikos“, o Guido Piovene ir Sir Herbert Read kalbėjo apie visos žmonijos universalinį Tolstojaus kūrybos pobūdį. Toliau ejo diskusijos, kuriose ypatingai sukilta prieš tendencingumą ir iškreipimus, pasireiškusius SSSR rasytojų Ermilovo pranešime. Čia Renato Padiglioli pažymėjo, kad Tolstojui svarbiausia yra žmogaus asmenybė ir jo intymūs vidiniai gyvenimai. Kunigas Pierre parbrėžė, kad Tolstojaus kūryboje jį labiausiai stebina ypatingas laisvės pajautimas, be kurio negali būti nei dailės, nei taikos tarp žmonių. Laisvė yra būtina, ir be jos nėra tikro gyvenimo. Bet laisvė tai ne tikslas, o tik priemonė, būtina keliui į žmonių meilę tarp žmonių. Tai svarbiausia Tolstojaus kūrybos mintis. Visos pasaulio tautos šiais laikais kelia sau klausimą, kaip išspręsti tas problemas, kurių akivaizdoje žmonija stovi, ir šį klausimą, anot kunigo Pierre, Tolstojus visa savo kūryba duoda atsakymą: reikia žmonių meilės.

Puikiai, ugningai kalbą pasakė Salvador de Madariaga, apibūdindamas Tolstojų kaip rasytoją ir moralistą. Užbaigdamas jis išsitarė: Tolstojus siekė laisvės ir taikos žmoniui. Taikos negali būti be laisvės ir todėl Tolstojus siekė ne tik taikos, bet ir laisvės. Todėl nedarėme iš Tolstojaus nei anarchisto, nei komunisto; nepadarėme šv. Morkaus (Venecijos patrono) mokinio, „švento Markso“ mokinio.

Idomus buvo pranešimas Indijos rasytojo Raja Raos — „Mintis apie Tolstojų kaip pasaulinės reikšmės rasytoją“. Tos mintys daugiau lietė Tolstojų kaip didįjį rasytoją, minčių galiūną. Užtrukusi keturias dienas, konferencija baigėsi iškilmingu viešu posėdžiu, kuriame eilę garsių kalbėtojų pasakė tema — Tolstojaus palikimas.

Kodėl gi tokiu tarptautiniu mastu ir tokiom kontroversišką mintim buvo pagerbtas Tolstojaus atminimas? Žmogaus, kuris savo gyvenimo pabaigoje sukėlė tiek ginčų ir buvo savos pravoslavų bažnyčios atmetas? Kas buvo žmoniui Tolstojus.

Garsus prancūzų poetas, Nobelio premijos laureatas Paul Valery yra pasakęs, kad žmonijos istorijoje buvo trys ste-

buklingi įvykiai: pirmas, tai Atėnų periodas senovės Graikijoje, antras — Renesanso laikotarpis ir trečias — rusų XIX šimt. literatūros auksinis laikotarpis. Tos literatūros auksiausiomis viršūnėmis buvo Dostojevskis ir Tolstojus. Tas periodas kaip tik ir baigėsi su Dostojevskio mirtimi 1881 m. (nuo ko turime 80 m. sukaktį) ir su tuo pačiu laiku įvykusių Tolstojaus vidinių persilaužimų, kurių poveikyje jis savo literatūrinę veiklą nutūmė į antrą planą.

Manau nėra bent kiek prasilavusio žmogaus, kuris nežinotų didžiojo Tolstojaus literatūrinį kūrinių kaip „Vaikystė“, „Sevastopolio gynimas“, „Karas ir taika“, „Anna Karenina“, „Mirtis Ivano Iljičiaus“ ir kt. Tie kūriniai, parašyti prieš 1880 m., išversti į visas kultūringo pasaulio kalbas, plačiai pasklidę visur. Bet ir po 1880 m. Tolstojaus artistinis genijus neužmigo, ką jis vaizdžiai įrodė, ne tiek savo moralizuojančiu, tendencingu ir todėl daugelyje skyrių silpnėsiu veikalu „Prisikėlimas“, bet savo paskutiniuoju romanu, parašytu jau XX šimt. „Chadzi-Murat“. Čia jo genijus vėl nušvit visų jaunatvišku grožiu ir jėga, įrodymas, kad ir senatvėje Tolstojus liko tuo, kuo buvo, tai yra didžiojo rasytojo. Pasaulinėje literatūroje jo vardas priklauso plejadiui tokių vardų kaip Servantes, Šekspyras, Goethe, Stendalis, Dostojevskis ir kiti.

Tas didis rusų realistinės literatūros kūrėjas duoda mums tikrą gyvenimo vaizdą, teisybės vaizdą, verčia mus giliai pajauti būtinumą siekti, suprasti, ko mes atėjome į gyvenimą, kaip mes turime gyventi ir ką daryti, kad ne tuščiai gyventume. Ir čia iškyla greta Tolstojaus, didžiojo dailaus žodžio meistro ir pasaulinės literatūros korifėjaus, Tolstojus mastytojas. Būdinga, kad Vakarų pasaulis gerbia Tolstojų kaip didįjį rasytoją, dailiosios literatūros kūrėją, kai tuo tarpu Rytai gerbia jį kaip didįjį mastytoją. Gandhi skaitė save Tolstojaus mokiniu, ir jo sukeltas sąjūdis Indijoje yra paremtas daugumoje Tolstojaus mintimis. Dabartinis masių sąjūdis toje pačioje Indijoje, vadovaujamas Gandhi mokinio Vioba Bhava, yra paremtas Tolstojaus idėjomis apie nesipriešinimą ir jėgos nevertumą, ir jomis pagrįdžiama projektuojama socialinė tvarka (plg. E. J. Simons, „Tolstoj & the Kremlin“, „The Atlantic Monthly“, Dec., 1960).

Tolstojus nebuvo filosofas, nors jis buvo didis mastytojas. Daug kas skiria Tolstojų rasytoją nuo Tolstojaus mastytojo, bet tikrumoje tai buvo viena, vienylpė asmenybė. Tą teisingai nurodo viename savo straipsnių rusų literatūros žinovas prof. Mark Slonim, nabrėždamas, kad dar 1857 m. tai nei nesulaukęs nė 30 m. Tolstojus parašė trumpą anysaką „Liučernas“, kurioje jis jau vaizdžiai išreiškė palinkimą i tas idėjas, kurias jis po 1880 m. taip aistringai reikė ir gyvė.

Kaip ir Dostojevskis, Tolstojus buvo tikras ir didis ieškotojas tiesos, kelio į Dievą ir į Dievo karalystę žemėje. Dostojevskis savo romane „Biesai“, Ničalojaus Stavrogino su arkivyskupu pasikalbėjime, yra nabrėžęs mintį, kad nerimstas ir ieškantis ateistas yra arčiau Dievo kaip abejingas žmogus. Nei Dostojevskis, nei Tolstojus, toli gražu, nebuvo ateistai. Jie buvo karšti tiesos ir tikėjimo ieš-

Paulistų choro grupė su savo vadovu tėvu E. O'Malley; Tėvų Marijonų Rėmėjų koncerte kovo 5 d. Marijos Aukšt. mokyklos salėje šis choras pildys programą.

kotojai, tikri dvasios kankiniai. Dostojevskis perėjo visą eilę klaidžiojimų, ieškojimų ir kankinimų savo kelyje į Dievą, ir tą gilią vidinę žmogaus tragediją pavaizdavo savo kūryboje. Dostojevskis po ilgos, sunkios vidinės kovos ir ieškojimų, surado sau kelią į Dievą ir tikėjimą krikščionybėje, Kristaus moksle ir mirė lydimas Evangelijos žodžių. Tolstojus pradėjo nuo krikščionybės. Jis netapo ateistu, bet nustojo būti krikščionimi ta prasme, kad nerado atsakymo krikščioniškos Bažnyčios moksle ir sudarė savąją Evangelijos interpretaciją: savo sąžinės būdamas krikščionis, jis atmetė istorinę krikščionybę. Tolstojus, garbindamas Kristų kaip žmogų, priėmė Kristaus moralinius dėsnius, bet atmetė Kristaus dieviškumą. Jo apreiškimus, atpirkimą ir prisikėlimą — visa tai, kas įprasmina krikščionies gyvenimą. Jis atmetė tikėjimą ir amžinąjį gyvenimą, kuriam žmogus turi ruoštis čia žemėje gyvendamas. Krikščionybėje jam buvo artima tik krikščioniškoji moralė, o krikščioniškoji metafizika tapo nesuprantamas ir pasidarė svetima. Prof. W. Lednicki (plg. „Lew Tolstoj“, „Kutūra“, Nr. 12, 1960 m.) gražiai apibūdina Tolstojaus išgyvenimus rasydamas: „Visa savo siela jis linko į Dievą ir nerado Jo jokioje Bažnyčioje, neišgirdo niekur Dievo balso. Tai ne Paskalis, nors jis turėjo su juo tiek bendro. 1654 m. lapkričio 23 d. naktis jam nebuvo duota. Tame jo ypatinga kančia ir jo smukimas, ir tai jis geriau ir giliau suprato, kaip galėjo prileisti artimiesiems jam asmenys“.

Raudonu siūlu Tolstojaus gyvenime reikšiami mintis apie mirtį ir mirties baimę. Mirties baimė mažiau jį kankino jaunystėje, kol jis buvo „gyvenimu apsuptytas“, bet i senatvę jį įsigalėjo ir privėdė prie vidinio persilaužimo 1880 m. Apie mirtį jis dažnai rašo ir smulkesnėse apysakose, ir romanuose. Prisiminkime tik kunigaikščio Andriejaus mirties aprašymą romane „Karas ir Taika“ arba Nikalojaus Levino mirtį romane „Anna Karenina“, o vėliau jį apysaka apie mirtį „Mirtis Ivano Iljičiaus“. Jau per 70 metų, nuėjęs į vieną Maskvos leonininių lankviti džiovą sergancio Čechovo, jis nesulaukia ir pradėjo su ligoniu diskutuoti apie mirtį ir pomirtinį gyvenimą.

Į Tolstojų, į vidinius išgyvenimus didelę įtaką turėjo XIX amž. rožitvizmas ir scientizmas. Jis per daug pasitikėjo žmogaus protu ir manė, kad viska galima atsiekti „protinąją samonę“, kuri sudaro žmogaus esmę. Ir todėl net toks minties galiūnas, kaip ir turėjo įvykti, atsidūrė akligatvėje. Tolstojus, atmetęs Kristaus mokslą, atmetęs apreiškusias tiesas, tikrumo ieškojo gyvenimo prasmės paliatyvuose. Jis,

pasirėmęs profu, tvirtino, kad suabsoliutinimas moralinių praktikų, siekimas žmogaus tobulėjimo, yra jau užtekta, kad su teiktų prasmę žmogaus žemiškam gyvenimui. Jis manė suradęs Absolutą patame žemiškame gyvenime, to gyvenimo rasyje su Dievu, bet be krikščioniškosios metafizikos.

Su didžiausiu aistringumu įdėdamas visą savo genialumą ir visas jėgas, jis skelbė savas idėjas ir kovojo su visu tuo, kas su jomis nesutiko ir nesuderino. Jo gyvenimas buvo kova su aplinka, su žmonėmis, su šeima ir labiausiai su savimi pačiu. Nebuvo tame gyvenime ir negalėjo būti ramybės ir harmonijos. Tas didysis humanistas vedė gyvenime tikrai titaniską kovą ir savo gyvenimą baigė tragiškai.

Paskutinę jo mintis, jau gulint mirties patale Astapove, užrašyta jo dukters, buvo: „Dievas yra tas neribotas Visas, ko ribotą dalelę žmogus savyje suvokia“. Jau kliebėdamas jis vis kartojė: „Vis ieškoti, visą laiką tik ieškoti“.

Tolstojus siekė ir ieškojo tobulybės dailėje, literatūroje, siekė tobulybės savyje. Siekė eisdamas savais, savotiškais keliais. Jo didžioji asmenybė buvo užnuodyta dvasios tobulizmas, kuris jį pagimdė. Todėl jam nepavyko suprasti amžinybės dvasios.

Tolstojus palikimas yra tikrai didingas. Jo vertė ir didingumas glūdi ir jo dailiosios literatūros kūriniuose, ir jo kovose, ir jo klaidose, ir jo gyvenimo pavyzdyje. Jo gyvenimo pavyzdys yra pavyzdys ir žmogaus didybės, ir žmogaus menkybės. Jo klaidos ir nesupratimai yra tiek gilūs ir didingi, kad mums daugiau pasako, kaip eilinio žmogaus aiškumai ir supratimai.

KRONIKA

• Universiteto žurnalas apie lietuvių pasakas. Oklahomos užto leidžiamas bertaininis „Books Abroad“ žurnalas apie Stepo Zobarskio „Lithuanian Folk Tales“ rašo: „Nors turime lietuviškų pasakų rinkinių prancūzų ir vokiečių kalbomis, Zobarsko darbas yra pirmutinis anglų kalba. Dauguma autorius surinktų pasakų skaitytos ir apskritai įdomios. Jos septynių rūšių, dauguma legendos ir burtais. Skaitytojas susipažįsta su 36 liaudies pasakomis mažai tezinomo krašto. Šalia to, Jonas Balys pateikia įdomių paryškinių ir pastabų tautosakininkams“.

• Christoferas Rodowskas, Fordhamo universitete bebaigęs farmaciją studentas, įtrauktas į „Who's Who In American Universities and Colleges 1960—1961“. Jis yra universitete veikiančios farmaceutų draugijos pirmininkas, baigiančiųjų klasės vicepirmininkas, paskutiniame semestre už pasižymėjimą moksle buvo dekanas garbės sąrašė. Jis 1957 m. baigė Lojolos Aukšt. mokyklą, gabus futbolininkas.

• L. Miškininkų Sąjungos Išeivijoje Valdyba sausio mėn. 29 d. savo posėdy susipažinusi su Chicago Komiteto — Lietuvos Tyrimo Institui, N. Y. ke. Paremti — atsišaukimu, šiuo atveju — Dr. J. Balio — paruošta išleisti lituanistinių veikalų bibliografiją (anglų k.), imdama dėmesin šio instituto didelės reikšmės Lietuvai darbą ir uždavinius, nutarė leidžiamam veikalui ir apskritai institutui veiklai paremti — pakuoti iš izdo ir privačiai — viso \$110.00.

• Elena Urbaitytė, kuri šiomis dienomis Kolumbijos universitete gavo meno pedagogės magistro laipsnį, šiuo metu intensyviai ruošiasi šį pavasarį New Yorko galerijoje įvykstantį savo tapybos parodai. Ji šiuo metu mokytoja Masa-pequa Vidurinėje mokykloje. (alm)

nimo pavyzdyje. Jo gyvenimo pavyzdys yra pavyzdys ir žmogaus didybės, ir žmogaus menkybės. Jo klaidos ir nesupratimai yra tiek gilūs ir didingi, kad mums daugiau pasako, kaip eilinio žmogaus aiškumai ir supratimai.

• Joakimas Moncevičius, kunigas, vysk. M. Valančiaus talinkininkas lietuviškos spaudos leidime, prisimintinas ryšium su 60 m. sukaktimi nuo jo mirties: mirė 1901 m. vasario 13 d. Bars tyčiuos, būdamas 83 m. amžiaus. Jis vyskupui Valančiui davė lėšų 1852 metais išleisti Tomo Kempiečio knygai „Apej sekima Jezaus Kristaus“; jis laikomas ir autoriumi ir kaikiurių kitų ano laiko lietuviškų leidinių.

• Juozas Svaistas yra spaudai parušęs savo 1918—1919 metų atsiminimų knygą ir „Miltinų pasakas“.

Ezros Pound biografija

Macmillan leidykla davė Ezros Pound biografiją — „Ezra Pound“, parašytą Charles Norman (493 pusl., \$6.95). Kritikai ją randa gerai informuojančią, įdomią, skaitytiną, nors ir ne be trūkumų.

ADOMAS VAITKEVIČIUS
Anglių ir Alyvos Patarnavimas
Telef. RPublic 7-5803
Visų rūšių apšildymo sistemų įvedimas, perdėrimas ir pataisymas
Greitas, sąžiningas ir pigus patarnavimas
ATLAS FUEL CO.
ATSTOVAS
4919 So. Paulina Street
Tel. PProspect 6-7440

DAINA CO
Sav. inf. A. Seminas
JUOSTINIAI REKORDERIAI
(TAPE RECORDERS)
VIETINIAI IR UŽSIEŠINIAI
NUO \$29.95
PARDAVIMAS - TAISYMAS
3321 S. Halsted St. CL 4-5665
Atd.: 9-6 pirm.-ketv. 9-8. Sekmad. uždaryta.

1909 1961

Taupyk Stipriausioje
CHICAGOS TAUPYMO BENDROVĖJE!

4 1/4% Turtas \$80,000,000.00
Atsargos Fondas . . . \$7,500,000.00

Dividendas mokamas visoms santaupoms

Justin Mackiewicz, Chairman of the Board
Justin Mackiewicz, Jr., President
FREE PARKING

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

VALANDOS: Kasdien įskaitant šešt., nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaro.

TV, RADIJAI, STEREOFONINIAI HI-FI, VOKISKI APARATAI
TAISYMAS IR PARDAVIMAS
FRANK'S TELEVISION AND RADIO, INC.
3240 South Halsted Street Tel. CA 5-7252

MOKAM AUKŠTUS DIVIDENDUS ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ!
INDELIAI APDRAUSTI IKI \$10,000.00
Paskolos ant namų nuo vieno iki dvidešimties metų — lengvais mėnesiniais atmokėjimais
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N
4071 Archer Ave. CHARLES ZEKUS, Sec'y LA 3-8248
VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4:30; Ketvirtadieniais 9 iki 8 v. vak. Trečiadieniais uždaryta

PERKRAUSTYMAI—MOVING
Pigus, sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekančiai:
MOVING **ANTANAS VILIMAS**
3415 SO. LITUANICA AVENUE
Chicago, Ill. Tel. FRontier 6-1882

COMPLETE AUTO SERVICE
AUTOMOBILIŲ TAISYMO DIRBTUVĖ.
Kuriose mūsų automobilių bus pilnai užtaigtas, pradedant motoro suregulavimu, karoserijos ištaisymu, ratų subalansavimu, tiesus važinėjimo nustatymu, dažymu ir kitais darbais. Naujai padidintos dirbtuvės naudoja moderniausias masinės automobilio karoserijos ištaiginti dirbtuvės, vėn laiku gali būti taisoma visų turinio automobilis.
Sav. STASYS DAPKUS
4542-44 So. Western Ave., Chicago 9, Ill.
Telef. CLiffside 4-2241

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store
5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
FEBRUARY — VASARIO 9, 10, 11 D. D.

BISQUIT THREE STAR COGNAC	Fifth	\$4.98
BARON VON KLUEG 10 yr. Old GERMAN BRANDY	Fifth	\$3.89
ROPHI THREE STAR COGNAC	Fifth	\$4.69
GRAIN ALCOHOL 190 PROOF U. S. P.	Fifth	\$4.89
IMPORTED BAERENFANG (BEAR TRAP) LIQUEUR	Fifth	\$5.98
IMPORTED CREME DE BANANA or PINEAPPLE LIQUEUR	Fifth	\$4.79
POPULAR BRAND OF CREME DE CACAO	Fifth	\$2.98
PRAGER BEER	Case of 12—12 oz. Throw-Away Bottles	\$1.49
POPULAR BRAND OF MARTINI or MANHATTAN COCKTAILS	Full Quart	\$2.89
FINE IMPORTED MADEIRA WINE (Medium Sweet)	Fifth	\$2.98

LIETUVIAI PROF. PIDHAINY AKIMIS

PRANAS ALSĖNAS, Kanada

Jau ketvirtas metų vienoj darbovietėj tenka kartu dirbti su žinomu ukrainiečių veikėju prof. S. A. Pidhainy.

Šis asmuo eilę metų raudonųjų kalintas Solovkų salų požeminuose, o ištrūkęs iš to pragaro, kaip "DP", atsidūrė Vakarų pasaulyje.

Ukrainiečių ir anglų kalbomis čia jis parašė ir išleido knygą apie Solovkų salas, pavadindamas ją "Mirties salos". Kaip užrūnietiškas, taip ir angliskasis leidimai — turėjo bėgliniai didelį pasisekimą skaitytojuose. Angliškai knyga išleisti Toronto leidykla laida turėjo pakartoti. Ir antrasis leidimas jau išsemtas.

Pats S. A. Pidhainy gimęs Kubanės kazokų šeimoj. Tėva bolševikai sušaudė. Jis pats Charkovo universitete dėstė Ukrainos istoriją ir tenai buvo suimtas, iš kur jo kelias nuvedė į garsiąsias "Mirties salas" — Solovkuose, kur teko sunkiuose darbuose ir pusbadiam gyvenime iškentėti aštuoneris metus.

Tremty S. A. Pidhainy labai veiklus ukrainiečių laisvės kovotojų tarpe. Kaip vienos partijos reprezentantas, jis yra narys ir Ukrainos vyriausybės egzilyje. Kanadoje — jis prezidentas organizacijos, besivadinančios Ukrainian Association of Victims of Russian Communist Terror.

Kaip jam atrodo mūsikišė spauda?

Nucidamas į darbą, poilsio pertraukėlėms praleisti, kasdien nusisėda lietuviškų laikraščių ar žurnalų. Manasis bendradarbis, S. A. Pidhainy, nuolat įdomiausiai ir šio to teiraujasi apie mūsikišką spaudą išvijojo. Jam ypač patinka mūsikiškas kultūros žurnalas "Aidai". Esą, tas magazinas sava apimtimi, puikiu apipavidalinimu, meno darbų reprodukcijomis, spaudos technika, popieriaus rūšimi ir bendra išvaizda — galys konkuruoti su bet kurio stabiliaus krašto kultūriniais žurnalais, nekalbant jau apie išvijojo esančias etnines tautybių grupes. Jo teigimu, jis net nežinoj kokį jų pačių — ukrainiečių, gyvenančių JAV ir Kanadoje — leininį prilyginti mūsikiškiams "Aidams", nors ukrainiečių imigrantų Š. Amerikoje, jis galvoja, turėtų būti žymiai daugiau, negu lietuvių.

Taipogi jis nuodirdžiai gėrisi ir mūsikiškiu iliustruotu žurnalu "Lietuvių Dienomis". Jose pernai metais, politinio pasikabinimo su juo iliustracijai, buvo tilpusi ir jo nuotrauka.

Patinka jam sava išvaizda ir kiti mūsikiškiai žurnalai, kaip "Karys", "Laiškai Lietuviams", "Tėvynės Sargas", ("J Laisvė" ir kit. smulkesni (Varpelis ir pan.). Jis buvo didžiai nustebintas, kad mūsikiškos partijos ir organizacijos išvijojo — išsigali leisti tokios apimties žurnalus (turint galvoj — Krikšč. Dem. "Tėvynės Sargą", Frontininkų — "J Laisvė" ir kt.). Pagaliau, atrodo, jo net "akys vos tik neišėjo iš kaktos", kai pasakiau, kad, štai, šitas žurnalas "Karys" — yra mūsų, Lietuvos kariuomenės karių, dabar gyvenančių išvijojo, organas...

Jis — tartum apstulbintas — dar paklausė: — Iš kur jie ryžto ir pinigų gauna?... — Kai yra ryžtas, tai atsiranda ir pinigų, — atsakiau...

Dar viena staigmena manajam prieteliui

Ir, štai, vieną dieną, nuėjęs į darbovietę, sėdžiu ir sklaidau sausio 23 d. "Draugą". Prisėdo prie manęs ir prof. S. A. Pidhainy. Jis jau žino, jog tai mūsų — lietuvių dienraštis, leidžiamas Chicagoje.

— Na, kas naujo? Ką Jūsikiškė spauda rašo? Išversk — girdi — nors antraštes... — Aš ir verčiu: "Paskirta 10-toji 'Draugo' romano konkurso premija. Premiją laimėjo rašytojas Aloyzas Baronas, už kūrinių "Lieptai ir bedugnės". Tenai pat jam dar paaiškinu, kad, štai, mūsikiškas dienraštis sistematingai ir reguliariai, jau dešimti metai iš eilės, skelbia konkursus, parūpina tiems konkursams premijuoti pinigų, išmokėdamas kasmet už atrinktą geriausią kūrinių (romaną) po 1.000 dolerių.

Jis tik kraipė galvą... Pagaliau, pasakė: — Taigi, negaliu atsisigėrėti lietuvių veikla. Sunkiai galiu išsivaizduoti, kad tokios nedidelės tautos išviečiai — taip gražiai ir sutartinai veikia svetur kultūriškai...

TRYŠ APLEISTI DALYKAI APIE ŽALGIRĮ

DR. J. MATUSAS, New York, N. Y.

Pereitų m. liepos 15 d. minėta Žalgirio - Gruenvaldo kautynių 550 m. sukaktis, atseit, kai Vytautas su jungtine kariuomene nugalėjo vokiečius kryžiuočius. Nors buvo begalės straipsnių ir paskaitų, bet pagrindines studijas davė istorikai Juozas Jakštas ir Zenonas Ivinskis, pirmas "Tautos Praeityje", antras "Aiduose". Abu autoriai pakartoj istorinėje literatūroje plačiai žinomas faktus, bet nepamiršo tų, kurie svetimų istorikų praleisti, arba nagrinėjami labai specialiose studijose, arba visiškai negvildinti, nors Lietuvai labai svarbūs, bet, iš tikrųjų, yra istorikai - kultūriški svarstymai.

1. Vietinių prūsų dalyvavimas Iki šiol nei vienas lietuvis, nei lietuvis istorikas nekėlė klausimo apie kryžiuočių kariuomenėje prie Žalgirio dalyvavimą vietinių prūsų, kurie, kaip žinoma, buvo labai artimi lietuvių gimnatai. O jų turėjo būti. Mat, viena, pagal vokiečių kryžiuočių administracijas - militarinę praktiką, iš nukariuotų vietinių gyventojų buvo sudaromi atskiri kariuomenės daliniai. Ir, antra, tokio tipo estų, kuršių, latvių ir net prūsų pulkai įvairiais atvejais yra paliudyti. Pagaliau, apie vietinių gyventojų pulką Žalgirio kautynėse yra užuomina Dugošo veikale "Banderia Prutenorum" (apie paimtas kryžiuočių vėliavas). Istorikai parastai knibinėja to kronikininko "Historiae Polonocae", o "Banderia", atrodo, laiko tik muziejijai - techniniu darbu.

2. Čekų dalyvavimas

Nei d-ras Jakštas, nei d-ras Ivinskis nepabrėžė čekų dalyvavimo, visai nekalbant apie detalų nagrinėjimą. Tuo tarpu Žalgirio kautynėse dalyvavo tokie garsūs vyrai, kaip Jan Žižka, Vilem Kostka ir kiti. Žižka buvo genialus strategas ir karo vadas, kuris sukūrė naują karo vėžimų taktiką, o ši kartą yra sugniuždžiusi imperatorių riterių kariuomenę.

Mr. Pidhainy toliau kalbėjo: — Mūsikiški imigrantų šiame žemyne (Šiaurės Amerikoje — JAV, Kanadoje), tikiu, yra daug daugiau už Jūsikiški. Ir jie skiria literatūrinės premijas saaviems rašytojams, tačiau tokio sistematingo skyrimo, kaip daro Jūsikiški "Daily Friend" — negirdėjau...

Tarp kita ko, jis dar paklausė:

— Kiek gi, pvz. lietuvių gyvena Toronte?

— Apie aštuonėtą tūkstantį, — atsakiau.

— O mūsikiški — dešimterio-pai daugiau. Toronte jų gyvena 80.000. Kad jie dešimterio-pai daugiau už Jus nuveiktų — toli gražu...

Ta pačia proga dar priminiau, kad lietuviai skiria ir daugiau premijų. Pvz. už mokslo ir literatūros veikalus \$500 premiją kasmet skiria kult. žurnalas "Aidai". Lietuvių Rašytojų Draugija, akademiniai sambūriai (pvz., Montrealyje), organizacijos ir kit.

— Šitokios tautos aziatiškai išsigimęs bolševizmas — nenu-galės ir nepalaus. — buvo jo paskutinis komentaras...

Argentinios lietuvaitės Marija Sadukaitė ir Monika Kalainytė važiuoja ant šieno vėžimo Rosario mieste (Argentinoje) surengtoje imigrantų dienoje.

tovės (Gardine, Kaune). Pirmosios geležies dirbtuvės buvo ginklų kalyklos (Vilniuje, Kaune, Gardine). Ir pirmoji sunkioji pramonė buvo patrankų liejamoji (Vilniuje, Nesvyžiuje). Nuo 16-to amž. pradžios tai dokumentiškai paliudyta.

Tos ginklų pramonės pavyzdžių išliko iki mūsų laikų. Lietuvos istorinių ginklų (patrankos, šautuvai, šarvai) išpildymas juos priartina meno kūriniams. Militarinis elementas prisidėjo ir dvasinei kultūrai vykdyti. Jei lietuviai nuo 14-to amž. važiavo į vakarų Europą studijuoti, tai pirmiausia militarinio mokslo bei meno. Tai aiškiai pažymėta 16-to amž. Lietuvos Statute.

Kūrybinga rašytoja

Frances Parkinson Keys, sulaukusi 76 m. amžiaus, gali pasidžiaugti davusi jau net 22 romanus. Dabar ji padėjo savo autobiografinę seriją. Pirmoji knyga pavadinta "Roses in December". Išleido Doubleday, 335 pusl., \$4.95.

Radioizotopai ir širdies ligos

Naują būdą pamatyti širdies atakų galimybę sakosi suradęs dr. Ph. C. Johnson, profesorius Baylor Universitete Huston, Texas. Injekcijų keliu jis išleidia radioizotopus į širdį ir tuo būdu patikrina, kokių greičiu per ją plaukia kraujas. Esant nesveikai širdžiai, kraujas per širdį teka apie 50 procentų lėčiau.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

SIŪSKITE DOVANAS VELYKOM!

Geriausiam patarnavimui pasirinkite seniausią bendrovę Chicagoje, kuri jau nuo 1917 metų pati turi pasirašiusi sutartį su Inturistu, Maskovoje.

Mūsų imamas patarnavimo mokestis pigiausias. Per mus siūsti siuntiniai pasiekia gavėjus greičiausiai. Turime didžiausią pasirinkimą geros rūšies prekių. Atvykus automobiliu, dviejų valandų parkinimo išlaidos atlyginamos. Prašykite naujo katalogo.

TELEFONUOKITE:

Phone: WAbash 2-9354

CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.

220 S. State St., Chicago 4, Ill.

PASINAUDOKITE "DRAUGO" SPAUSTUVĖS PATARNAVIMU

Dienraštis DRAUGAS spausdinamas moderniojoje spaustuvėje. Lietuvių tarpe nėra kitos moderniosesnės spaustuvės visoje Amerikoje. DRAUGO spaustuvė spausdina gražiausias lietuviškas knygas, programas, pakvietimus vestuvėms ir kitiems reikšmingiems gyvenimo įvykiams. Mažai yra tokių spaudos darbų, kurių dienraštis DRAUGO spaustuvė negalėtų atlikti. DRAUGAS turi atlikti daug spaudos darbų, kad galėtų išsilaikyti ir daryti pažangą. Kiekvienas spaudos darbas, duotas DRAUGO spaustuvei, yra parama dienraščiui. Kviečiame visas organizacijas ir programų vadovus bei kitus lietuviškų draugijų vadus pasinaudoti dienraščio DRAUGO spaustuvės patarnavimu. Atvykite bent pasiteirauti kainų ir sužinoti, kokius patarnavimus mūsų spaustuvė gali Jums suteikti. Remkite DRAUGĄ, kuris palaiko lietuvių kultūrinį gyvenimą išvijoje, duodami spaudos darbus DRAUGO spaustuvei.

Visais spaudos darbų reikalais teiraukitės šiuo adresu:

DRAUGAS
4545 West 63rd Street
CHICAGO 29, ILL. — TEL. LU 5-9500

Caruso ir šunelis

Enrico Caruso, žymiausias pasaulio tenoras, miręs 1921 m., kartą buvo pakviestas dainuoti į vieno turtingo piliečio namus už stambų atlyginimą. Atvykęs, jis gerokai nustebo, turėdamas turtingą vieną su savo šuneliu. Caruso uždainavo vieną savo mėgiamiausių arijų. Tačiau, vos tik jam prasidėjus, šunelis pradėjo staigti. Ir dar kaip! Caruso sumišo ir šlovės dainavęs. Turtingas, viskuo reikiamai patenkintas, ramiausiai prašė: "Jau žinau, ko norėjau sužinoti. mano šunelis taip pat staigia ir tuomet, kada geriausias tenoras dainuoja!"

Mažytės elektroninės smegenys

International Business Machines Bendrovė sudarė tokias mažas "elektronines smegenis", kad jos telpa rankos delne ir sveria tik 8 svarus, o gali į savo šešių uncijų "atminties būnelį" įmesti net 100,000 informacijų.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virginia 7-7258-59

Poezijos medalis vienuolei

Seslei M. Madelevai, Sv. Marijos Kolegijos prezidentei Notre Dame, Ind., buvo suteiktas 1960 m. metų poezijos medalis. Jį suteikė JAV Katalikų Poezijos Draugija.

JŲS GALITE PASITIKėti DAKTARO PARASYTO RECEPTO TIKSLIU IŠPILDYMU, KAI KREIPIATES Į MŲSŲ VAISTINĘ.

Kasdien išpildydami didelį kiekį receptų, vartojame šviežius vaistus, kurie sekmingai veikia. Turime vaistų didelį pasirinkimą ir pačių naujausių, vėliausiai išrastų.

Kviečiame ir Jus duoti mums išpildyti Jums daktaro parašytą receptą ir išitikinsite, kad mūsų vaistai švieži, kainos labai priimanamos.

DARGIS VAISTINĖ

CHARLES DARGIS, Reg. Pharmacistas
2425 W. Marquette Road
Chicago 29, Ill.
Tel. HEEmlock 4-605.
Vaistinė atidara: Kasdien nuo 9:30 v. r. iki 9 v. v. Šeštad. nuo 9:30 iki 6 v. v. Trečiad. uždaryta.

PASIRUOŠKITE ŽIEMAI

Leiskite mums patikrinti Jūsų centrinį apšildymą
Mes įrengiame — Mes aptarnaujame
• Stokerius — Boilerius
• Anglines krosnis — Alyvos degintuvus
• Karšto vandens šildytuvus
Pardavėjas: Vincas Doba

GAPS ALYVA • ANGLYS
Kreipkitės į mus visais apšildymo ir air-conditioning reikalais
2735 W. 63rd St. Dieną ar naktį PROS. 6-6677

PASIRUOŠKITE ŠIŲ METŲ ATOSTOGOMS!

Šių metų atostogas planuokite jau dabar, kad galėtumėt turėti geresnį pasirinkimą ir lankytinų vietų ir lėktuvų ar laivų pasirinkimą

SEGHEITI TRAVEL BUREAU

2451 S. Oakley Ave., Tel. YA 7-3278, Chicago 8, Ill.
gutvarko dokumentus, parūpina kelionės lėktuvais, geležinkeliais, autobusais, laivais, kaip keliauti Europoje taip ir planuoti atostogas P. Amerikoje, Kanadoje ar ir pačioje Amerikoje įvair. vietose.

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi iškilus neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI šių kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY
Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

Naujos knygos iš Lietuvos gamtos tyrimo srities

PROF. S. KOLUPAILA, Notre Dame

Neseniai gavau 3 stambius toms, išleistus L. Mokslių Akademijos:

Collectanea Acta Geologica Lithuanica, 1960,
Collectanea Acta Geographica Lithuanica, 1960,
Kursių Marios, 1959.

Pirmosios dvi knygos sudaro rinkinius Lietuvos mokslininkų pranešimų 21 tarptautiniam geologų kongresui ir 19 tarptautiniam geografų kongresui, įvykiams Skandinavijoje 1960 metais. Visi straipsniai duoti anglų ir rusų kalba, prie kiekvieno pridėta lietuvių santrauka. Straipsniai, apskritai, rimti ir įdomūs: žymia dalimi jie buvo anksčiau spausdinti Mokslių Akademijos leidiniuose. Atskiri straipsniai būtų pravartu panagrinėti kuriame mūsų žurnale. Privalomo "deguto medaus statinėje" visai nedaug.

Abudu leidiniai buvo dovanojami tų kongresų dalyviams. Jie išleisti labai puošniai, net su auksinėmis antraštelėmis (lotynų kalba!) ir dailiu aplanku. Gerai suprantame, kokiu tikslu buvo leisti tie prabanginiai tomai, 446 ir 483 psl. Mes tegaliame pasveikinti jauną mūsų mokslininkų kartą, savo mokinius, su taip skėmingai tiesiamu savo šalies tyrimo darbu.

Trečioji knyga — "Kursių Marios" — turi viršelyje ir apilanke tik rusų "Kursių mares". Ir knyga parašyta rusų kalba; po kiekvieno straipsnio, seka santrauka lietuvių ir vokiečių kalbomis. Knyga 550 psl. didumo, susideda iš 12 dalių apie Marių geologiją, geografiją, hidrologiją, chemiją, florą, planktoną, bentoną, žuvis ir jų parazitus. Pridėtas pilnas geografinių vardų sąrašas — rusų, lietuvių ir vokiečių kalba. Verta dėmesio viena pastaba: Kursių zaliv, Kurskaja kosa (Kursių marios, Kursių nerija) nevisai pagrįstai vadina Kurskij zaliv, Kurskaja kosa. Kas taip pavadino? Beraščiai rusai, pagal pavyzdį Kurskaja gubernija. Kurskij solovej (lakstin-gala). Ar taip pat "pagrįstai" rusai surusino visus Rytūrusius, sėkmingai pamėgžiodami Hitlerį? Įdomu, kad ir knyga

pavadinta rusiškai ne Kurskij zaliv, ir net ne Kurskij zaliv, o "Kursių marios"! Knyga vis dėlto labai vertinga.

Pagaliau, dar viena nedidelė knyga, kuri yra man sensacin-gai įdomi. Tai — M. Lasinskas ir J. Burneikis, Lietuvos TSR upių kadastras, II dalis, Nemuno nuotėkis. Vilnius, 1960, 296 pp.

Nuotėkiu autoriai vadina tą, ką mes vadiname, pagal K. Būgą, nuotakiu, tai yra vandens debitą upėje per metus ar jų sezoną. Knyga įdomi tuo, kad joje sukurta duomenys visų žinomų debito skaičiavimų, kitaip tariant, prie mūsų senų, ligi 1944 m., pridėti nauji debita, ligi 1955 m., tik deju, su kai kuriomis spragomis. Kraštutiniai debita duoti ligi 1958 metų, beveik be pertraukų. Visa tai bus labai naudinga ir mano studijoms.

Nemunas yra garsus savo ilgą observacijų eilę. Vandens debitas ties Smalininkais yra išskaičiuoti pradedant 1812 metais. Tik dvi vietos Europoje, viena Švedijoje, kita Šveicarijoje, turi truputį ilgesnes serijas. Tos žinios buvo surinktos archyvuose, patikrintos, sutvarkytos, debita išskaičiuoti ir paskelbti. Vokiečių okupacijos metu pavyko rasti ir panaudoti pirmojo Pasaulinio karo metu atliktas observacijas, kurių seniau nebuvo galima rasti. Ta me džiaga pasiliko Lietuvoje. Kai atvyko iš Maskvos rusų hidrologai ryšium su hidroelektrinių stočių projektavimu: jie sau galvos nekvėrino senais duomenimis, juos atmetė, kaip nepatikimus. Man malonu matyti, kad šio darbo autoriai gina mano senus skaičiavimus: "Tenka atsisvegti ir i tai, kad nuotėkį skaičiavo gerai une pažįstas specialistas". Todėl jie nesiskaitė su rusų nuomone, patikrino skaičiavimus ir pripažino juos patikimiausiais.

Knygoje duota daug įdomių santraukų ir padaryta svarbių išvadų. Malonu ir tai, kad ji nėra slapta, kaip kad paprastai rytų šalyse būna tos rūšies leidiniai. Už šį leidinį autoriams priklauso mano nuoširdi padėka.

ŽURNALIZMO MOKYKLA Ispanijoje

Pirmoji tos rūšies katalikų įstaiga

KUN. KAZYS PATALAVIČIUS, Madridas

Neseniai Ispanijos sostinėje, Madride buvo iškilmingai atidaryta pirmoji katalikų žurnalistikos mokykla Ispanijoje. Iš kil-mėse dalyvavo Ispanijos primas kard. Enrique Pla y Deniel, Ispanijos katalikų katedros spaudos direktorius Huelvos vyskupas Pedro Cantero ir popiežiaus nuncijus Ispanijai ark. Antonio. Vyskupas Pedro Cantero savo ilgoje atidarymo kalboje nurodė, jog teisė ir pareiga skleisti katalikų spaudą yra tampa priais susijus su pa-čia Kristaus įsteigtosios Bažnyčios esme: "Eikite ir mokykite visas tautas..." Dėl to vyskupai rūpinasi ant tvirtų moralės ir modernaus technikos mokslo pagrindų paruošti katalikų žurnalistikos darbuotojus bei specialistus.

Si pirmoji mūsų krašte žurnalistikos mokykla turės gan plačią darbo dirvą Ispanijoje ir Lotynų Amerikoje, ypač ten, kur vartojama ispanų kalba, susilaukdamas savo laiku dar gražesnių darbo vaisių.

Ypač katalikų katedros Ispanijos vyskupai deda daug vilčių į šią žurnalistikos mokyklą ir jos

ateitį. Vysk. Pedro Cantero, kalbėdamas apie šūdienį katalikų žurnalistą, šitaip jį apibūdino: "Modernus katalikas žurnalistas turi būti aukšto profesinio išsilavinimo, aukštos doros ir rimto pasirošimo žmogus, kad tinkamai ir su giliu atsakomybės pajautimu atliktų jam Bažnyčios ir žmonijos duotą uždavinį. Šios rūšies žurnalistui ypač reikalinga nuodugniai pažinti religijos mokslą ir jausti dabarties laikų atsakomybę, kurios dažnai trūksta nepilnai paruoštiems plunksnos darbuotojams".

Vyskupas Cantero pabrėžė tą didžiulę ir be galo svarbią misiją, kurią kiekviename krašte turi didieji katalikų dienraščiai, nes jie, vyskupo žodžiais, yra nepamainomi didelėse liaudies

SOPHIE BARCUS
RADIJŲ VALANDA

Visos programos iš WOPA

A.M. 1490 Kilohercius FM 102.7 P.M.
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryte, Seštadienį ir sekmadienį 8:30 iki 9:30 val. ryte.
Vakarus kas pirmadienį 7 val. vak.
Rastinė: 7159 So. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill. Telef. HE 4-2415.

Dr. Gilbert King, IBM tyrimų vadovas, laiko plastinę plokštę, kurią įrašyta rusų-anglų kalbos žodyno 75,000 žodžių; tas įtaisas naudojamas elektroninėse smegenyse, kurios rusų mokslinius žurnalus vers į anglų kalbą šimtus kartų greičiau, negu tai gali žmogus padaryti.

masėse apaštalavimo, mokymo ir dorinimo įrankiai. Jų paskirtis yra ta pati, kaip ir Dievo įsteigtos Bažnyčios. "Be to, — baigė savo kalbą Huevos ganytojas Cantero. — katalikų žurnalistikos mokykla turi atitikti mūsų laikams ir jų reikalavimus. Užtat žurnalistas privalo būti aktualus, prisitaikyti prie kasdienio žmogaus ir žmonijos gyvenimo tikrovės, jį paveikti, sužadinti, patraukti, įtikinti, sekti didžiųjų katalikų mokytojų mintijomis verpetus ir versmes, pasaulines linkmes, rūpesčius, neramumus, viltis, klaidas ir problemas, kokios jos bebūtų. Jeigu mūsų katalikų žurnalistas ir spauda nors vienu žingsniu atsiliktų nuo modernaus pasaulio teisių reikalavimų, mes, netik kad neatliktume savo paskirties savaime krašte ir apskritai pasaulyje, bet būtume priversti išnykti. Šitie modernios, gerai ir tvirtai pagrįstos, katalikų mokytojų spaudos iššaukiamieji reikalavimai kaip tik mus skatina steigti katalikų žurnalistikos mokyklą mūsų tėvynėje". — baigė vyskupas Pedro Cantero.

Mokslo pažangos vadovas

JAV Sąjungos Mokslo Pažangai Kelti nauju pirmininku išrinktas Chicago Universiteto zoologijos profesorius Thomas Park, 52 m. amžiaus. Jis ypač susidomėjęs tyrimu veiksnių, kurie paliečia gyventojų skaičiaus augimą ar mažėjimą. Pvz. jis panaudojo miltų vabalus tyrimui, kokios įtakos turi į gimimus ir mirimus gyvių kiekis tam tikrame plote. Dabar prof. Park vadovaus sąjungai, turinčiai 60,000 narių.

Meniški paveikslai

Meniškus šventųjų paveikslus išleido Newman knygynas. Paveikslai plokštės pavidalo, kainuoja po \$2.50 ir gali kiekvienas įsigyti savo globėjo, kurio vardu pakrikštytas. Adresas: Ars Sacra, The Newman Bookshop, 224 N. Liberty St., Baltimore 1, Maryland.

TEKUMAS MAISTO SOVIETŲ SĄJUNGOJE

Siuntiniai būtinai reikalingi SIUNTI MAISTĄ DABAR! Maitos apmokamasis čia. Nemo-kamas pristatymas. Pilnai garantuota ir aprausta.
10 sv. rūkyto bekonos\$24.90
10 sv. taukų\$19.50
HOUSEHOLD SPECIAL \$39.00
Bendras svoris 44 svarai.
500 g. degintos kavos, 10 sv. cukraus, 10 sv. kvietinių miltų, 10 sv. ryžių, 5 sv. rūkyto bekonos, 2½ sv. virinimui aliejaus, 2½ sv. rūkyto kumpio.
FAMILY SPECIAL \$39.60
500 g. degintos kavos, 500 g. olandų kakavos, 200 sv. Ceylono arbatos, 1,000 g. cukraus, 500 g. virtinimui aliejaus, 500 g. sūrio, 1,000 g. kvietinių miltų, 1,000 g. ryžių, 500 g. parinkto džiovintų vaisių, 500 gr. rūkyto bekonos, 500 gr. rūkyto kumpio, 500 g. džiovintų vynuogių, 500 g. so-koladinių saldinių, 500 g. saldinių, 250 g. pipirų, 200 amerikonišų cigarečių.
Prašyk pilno sąrašo.

GRAMERCY, Dept. D

118 E. 28th St. — Suite 906
New York 16, New York
Tel. MU 9-0598

Darbo valandos nuo pirmadienio iki penktadienio 9-5:30. Sešt. 10-1. Sekmadieniais uždaryta.

Tolimiausia nuotrauka

Su 200 colių teleskopu, esančiu Palomar observatorijoje, Kalifornijoje, mokslininkas Rudolph Minkowski padarė nuotrauką galbūt paties tolimiausio įvykio, fotografuoto visatoje: padarė nuotrauką susidūrimo žvaigždžių (galaxies) esančių už šešių milijonų šviesmečių. Mokslininkas ne tik padarė nuotrauką to įvykio, bet padarė dvi nuotraukas ir tų dangaus kūnų spektrų.

Radijas Meksikoje

Meksikoje veikia net 8,160 komercinių ir privčių radijo siųstuvų.

SKAITYTOJAI RAŠO

Mokytojų atlyginimai

Jau dešimt metų, kai lietuviai mokytojai dirba JAV seštadienėse ar liuanistinėse mokyklose, negaudami pastovaus, tinkamo ir garantuoto atlyginimo už savo darbą mokykloje. Jei iki šiol gyvendami Amerikoje galėjome patiseisinti, kad pirmoje eilėje yra reikalinga patiems įsikurti, susitvarkyti, o jau paskui tikrai pra-

dėti tinkamai rūpintis savo vaikų švietimu bei jų auklėjimu, tai dabar, atšventus pirmąjį dešimtmetį JAV, tuo pasiteisinti negalima. Laikas, sąlygos ir ištekliai yra pasikeitę. Dabar tėvai noriau leidžia savo vaikus į aukšt. liuanistikos mokyklas ir seštadienines mokyklas, jų skaičius kasmet didėja. Didėja ir mokinių skaičiai. Pradedama atsigauti ir susiorientuoti: tėvų, jaunimo ir mokytojų pareigos darosi pastovios, bet mokytojam mokami atlyginimai nėra tvarkoje ir pa-enkinamų vaisių neduoda.

Betvarkė pinigų išrinkime

Skundžiamasi tuo reikalu vienu ir kitu. Iki šiol buvo, daugiausiai praktikuojama, kad tėvų komitei išrinkdavo pinigus, kaip mokytojų atlyginimą už darbą mokykloje, ir juos vėliau įteikdavo dirbančiam mokykloje mokytojui. Vienoje mokykloje tėvai nutarė vo vienokį, o kitose kitokį atlyginimą mokėti. Yra mokytojų, kaip pvz. kun. Urbanas, kurie neima jokio atlyginimo. Kairur mokytojai atlyginimą išsirenka patys per lankančius mokyklą vaikus.

Tokių mokytojų yra apie 30%. Yra ir kitokių būdų pinigų kolek-tavimui, bet jau mažesnis kiekis. Išvados būtų labai aiškios; mokytojam atlyginimo klausimas yra reikalingas suvienodinti ir pastoviai, laiku ir garantuotai išrinkti.

Būtų ir daina kita!

Bet kas tai gali padaryti? Kalbame apie Chicago, kur daugiau yra mokyklų ir mokytojų, kur mokytojai gauna ne vienodą atlyginimą ir kur pats atlyginimą lyginim a ir kur atlyginimas yra sumokamas įvairiausiu būdu. Tėvų komitetai rūpinasi tikrai savo mokyklų ribose. Bet čia veikia LB Chicago Apygardos Švietimo Komisija. Čia yra ir Centrinė Švietimo Taryba. Ar šios institucijos negalėtų rūpintis švietimo ir auklėjimo reikalais — viena Chicago apygardos ribose, o kita — visoje Amerikoje? Jie tikrina mokyklas ir mokytojų darbą, tai ar negalėtų sutvarkyti ir suvienodinti patį mokytojų atlyginimą? Gal tuomet atsirastų daugiau ir geresnių mokytojų. Nereikėtų vieniems ir kitiems skystis savo darbo ir atlyginimo klausimais.

A. Ginteris

Red. pastaba. Šio straipsnio autorius berods yra Liet. Bendr. artimas veikėjas: gal gi jis reikalinga patiems įsikurti, susitvarkyti, o jau paskui tikrai pra-

EDVARDAS SAUNORIS — GELININKAS

Paruošia gėles iš savo šiltdarzių vesvėms krikštynoms ir kitoms iškilmėms. Parūpina gėles ne tik laidotuviams, bet ir gėles sodinti ir puoėti kapus Jūsų artimųjų.
3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1354

PIRKITE DABAR TIESIUG NUO MR. NELSON'

SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste

Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

J. F. EUDEIKIS

LAIOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS

4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2

4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

Petkus

TEVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

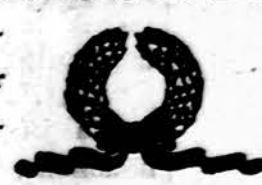
TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero. TOWNhall 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

Ambulansų patarnavimas dieną ir naktį. Reikale šaukite mus.
Mes turime koplyčias visose Chicago ir Roselando dalyse ir tuoju patarnausime.

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGO LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS

PETRAS BIELIŪNAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

PETRAS P. GURSKIS

659 WEST 18th STREET Tel. SEeley 3-5711

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. MALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. OOmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

VANCE FUNERAL HOME

1424 S. 50th AVE. OLYmpic 2-5245 ir TOWNhall 3-9687

Perskaite dien "Draugė" dnokite ji kitiems

dovanos taupytojams

SAUSIO IR VASARIO MENESIAIS

PADEJUS \$500.00 AR DAUGIAU

KAS DU MEN. DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS.

5 1/4% mokame už legaliausias taupmenas!

DARBO VALANDOS:
pirm. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
sešt. 9 iki 1 v. p.

JOSEPH F. GRIBAUSKAS, vedėjas

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL. /BI 2-1397, TO 3-8131

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYCIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų

2443 WEST 63rd STREET

Telef. PR 8-0833

PR 8-0834

DIDŽIAUSIA IR MODERNISKAUSIA PAMINKLŲ DIRBTUVĖ CHICAGOJE

Pirkite tiesiog iš gamintojo ir sutaupysite!

John Savickas

Monuments

11849 So. Kedzie

Chicago 43, Ill.

Jūsų pasirinkimui didžiausias rinkinys gatavų pavyzdžių.

Dėl susitarimo (appointment) galite pašaukti kiekvieną laiką.

Telefonai: BE 8-3632 arba BE 3-4718

Atidara kasdien ir sekmadieniais nuo 8 val. ryto iki 5 v. vak.

